

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.
Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.
Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Academi'a romana. Raportulu secretariului generalu asupr'a lucrariloru Academiei romane in decursulu anului 1885—1886. — Resboiulu Cruciatiloru sau rebeliunea iobagiloru din anulu 1514. — Petitiune din anulu 1849 in privinti'a episcopiei Versietiuului. — Alte documente istorice relative la istori'a romaniloru 18-lea (Continuare din Nr. 5—6). — Scol'a superióra de fetitie din Sibiiu, colecte.

Academi'a romana.

Raportulu secretariului generalu asupra lucrariloru Academiei romane in decursulu anului 1885—1886.

Domnilorulu Colegii!

Inainte de a ve expune relatiunea obicnuita asupra lucrariloru indeplinite de Academie in decursulu anului incetatu, am durerea a ve comunicá incetarea din viétia a unuia din colegii nostri si a unora din membrii onorari si corespondenti.

Membrulu Academiei Dr. Atanasie Fetu a incetatu din viétia la 3 (15) ale lunei curgátore. Scirea despre acésta ne-a sositu tocmai in diu'a inmorméntarii, asia încátu a fostu peste putintia cá Academi'a se fie directu representata la ceremonia funebra. Meritele pe cari si le-a câstigatu Doctorulu Fetu prin indelungata sa activitate sunt cunoscute tuturoru romaniloru. Elu a facutu sacrificii insemnate pentru cultivarea sciintielorulu naturale, pentru ajutorarea studiiloru tinerimii romane, si a scrisu mai multe opere sciintifice si medicale. Academi'a îi pastréza cu deosebire o adànca recunoscintia pentru donatiunea unui fondu destinatu in specialu sciintielorulu naturale si care pórtá numele seu.

La 29 Aprilie (11 Maiu) 1885 a incetatu din viétia Visarionu Romanu, membru corespondentu pentru sectiunea literara. Reposatulu a desvoltatu o insemnata activitate pentru respândirea culturei in poporulu romanu.

La 9 (20) Iulie 1885 a incetatu din viétia membrulu corespondentu pentru sectiunea sciintifica, Dr. M. G. Obedenaru, a caruia zelu neobositu pentru sciintia si pentru prosperitatea Academiei ne este tuturoru cunoscutu. Elu a imbogatitu colectiunile nóstre cu carti si documente istorice, ne-a pusu in relatiune cu archivele Vaticanului, si a facutu insemnate lucrari statistice si

filologice, cunoscute si apreciate si aiurea de lumea invetiata. Obedenaru a doveditu prin faptu intielegerea si interesulu celu mare pe care-lu nutriá pentru marea institutiune nationala ce representamu, facèndu-ne donatiune tóta averea sa.

La 10 (22) Ianuarie 1886 s'a primitu alta scire intristátore despre pierderea Doctorului Gheorghe Cuciu-reanu dela Iasi, fostu ministru alu instructiunii publice in Moldov'a si membru corespondentu pentru sectiunea sciintifica. Meritele acestui barbatu pentru organisarea spitaleloru si a serviciului sanitaru in Moldov'a, precum si staruintiele lui in ale instructiunii publice sunt titluri, cari îi asigura amintirea unui barbatu luminatu, activu si patriotu.

Anulu trecutulu ne-a rapitu asemenea doi dintre cei mai ilustru si mai stimati membri onorari din strainatate.

Emile Egger, renumitulu elenistu si profesoru alu Sorbonei, a incetatu din viétia la 30 Augustu st. n. 1885. Pierderea ilustrulu eruditulu a atinsu in specialu pe mai multi din colegii nostri, cari s'au adaptatu la lectiunile lui pline de eruditiune si de nemarginita iubire pentru studiulu literaturei elene.

G. Vegezzi-Ruscalla a incetatu din viétia la 2 Decembre 1885 st. n. In decursulu aniloru grei, in cari Romanii se luptau pentru recástigarea independentiei lorulu, acestu barbatu au fostu unulu dintre cei mai activi amici ai natiunii nóstre si a sustinutu caus'a românesca fâra incetare prin scrierile sale.

Pierderea durerósa suferita de natiunea intréga prin incetarea din viétia a lui C. A. Rosetti a lovitu si Academia nóstra. Rosetti fusese numitu membru alu Societati Academice chiar la fundarea ei, prin decretulu dela 2 Iunie 1867. Dintr'unu excesu de modestie elu n'a voitu nici odata se ia parte la lucrarile Societati, nici dupa reorganisarea ei la 1879, cându au fostu din nou invitatulu se-si ia intre noi locul ce i s'a acordatu prin

numirea dela 1867. Totusi de dreptu, daca nu de faptu, elu a fostu membru alu acestei institutiuni, prin munc'a lui neobosita si constanta pe teremu lu infregei culturi nationale.

Delegatiunea si-a facutu datoria de a arata durerea nostra a tuturor'a familiiloru acestoru colegi incetati din viétia.

I. Siedintiele de preste anu.

In decursulu anului siedintiele de septemana, publice sau private, au fostu ocupate cu diferite comunicari, si discutii sciintifice sau administrative. Voiu aminti dintr'acestea numai pe cele mai insemnate.

In siedinti'a dela 12 Aprilie 1885 Dlu V. A. Urechia a aratatu indoiele, ce are asupra adeveratulu autoru alu cartiei „Osservazioni storiche, naturali e politiche intorno la Valachia e Moldavia, Napoli 1788“, cunoscuta sub numele lui Raicevici. Aceste indoiele au fostu provocate prin faptulu, ca acésta carte s'a tiparitu in o noua editiune italiana sub numele lui Sestini, cunoscutu prin alte publicatiuni privitoare la tierile romane.

In siedinti'a dela 30 Augustu s'a comunicatu catalogulu bibliotecei foste a lui Gheorghe Lazaru. Protosincelulu Dr. Harionu Pusicariu din Sibiu a adunatu acésta colectiune de carti dela rudele vestitului dascalu din Avrigu si a tramisu Academiei unu catalogu, din care se vede ca valoarea loru intrinseca nu e insemnata.

In siedinti'a publica dela 4 Octombrie Dlu V. A. Urechia a cetitu unele capitole din „Schitiele de istori'a literaturii romane“, cari de atunci s'au si publicatu in volumu, precum si unele parti din nou'a sa drama „Martialu“.

Dlu membru corespondentu Gr. G. Tocilescu a prezentatu Academiei, in mai multe siedintie, interesante relatii despre inscriptiunile romane descoperite in tiéra in anulu trecut. De o deosebita insemnatare este o inscriptiune dela Reci'a, despre care D-nea sa a relatatu Academiei in siedinti'a dela 6 Decembre si din care resulta, ca pe teramulu satului Reci'a de astadi se ridicá in timpurile romane Colonia Romula si ca la anulu 248 s'a construit unu vallum impregiurulu zidulu orasiului, ca se protega pe locuitorii coloniei.

Academi'a a luat si in acestu anu, ca si in cei precedenti, partea sa la marea serbatore nationala dela 10 Maiu.

In siedinti'a dela 3 Maiu, care preceda acésta mare di, amu avutu siedintia publica, in care Dlu Gr. G. Tocilescu a facutu o comunicatiune asupra unei noue si pretiose diplome militare de la imperatulu Traianu descoperita in Dobrogea si care este unic'a in Museulu nostru de anticitati.

Comunicarea D-lui Tocilescu a fostu precedata de cetirea unoru notitii ale subscribului despre unu biletu autografu alu lui Mihaiu Vitézulu si despre monede de la Alexandru celu Bunu, pe cari am avutu fericirea a le darui colectiuniloru Academiei, precum si despre unu stegu alu lui Sierbanu Voda Cantacuzino care se pastreza in Museulu dela Dresd'a si de pe care am depusu o fotografie.

In siedinti'a dela 7 Februarie a. c. Dlu membru corespondentu Gr. G. Tocilescu a intretinutu Academi'a si publiculu asupra elaboratulu D-lui colegu G. Baritiu despre orasiul romanu *Apulum*.

Din siedintiele de septemana s'au recomandat Sec-tiuniloru lucrurile de competinti'a loru. In specialu Sectiunii istorice s'au recomandat doue lucrari trimise de Dlu G. Baritiu, doue raporte ale D-lui Gr. G. Tocilescu adresate Ministeriului Instructiunii publice, despre mai multe monastiri din tiéra.

Sectiunile ne voru relata despre decisiunile luate de densele.

Despre tote ameruntele ocupatiuniloru nostre in siedintiele septemanalet veti pute lua cunoscintie din *Anale*.

Sum'a prevediuta in budgetulu anulu pentru diurnele siedintieloru de septemana nefiindu de ajunsu in acestu anu, faptulu s'a comunicatu Academiei in siedinti'a dela 31 Ianuarie a. c. in care s'a decisu in unanimitate a nu se depasi sum'a budgetara, renuntiandu la diurne membri cari au venitu la siedintiele ulterioare.

II. Publicatiunile Academiei.

Starea publicatiuniloru nostre este urmatoarea:

1. *Analele* pe anulu 1884—1885 (Tom. VII. Sect. I), partea administrativa si debaterile, s'au tiparitu in scurtu timplu dupa inchiderea sesiunii generale trecute si fara intardiere s'a impartitu si pusu la dispositiunea publiculu.

Din sectiunea a II-a din acelasi volumu s'au tiparitu 39 cole, in cari se cuprindu tote memoriile, cari fusesera puse la dispositiunea cancelariei, in numeru de 5 si cari sunt:

1. Flor'a din fostulu districtu romanescu alu Naseudului in Transilvania. Discursu de receptiune de Fl. Porcius; cu respunsulu D-lui P. S. Aurelianu.

2. Cuventu despre espeditia lui Igoru Sveatoslavici, Principele Novgorodului nordicu, contra Polovtiloru sau Cumaniiloru. Traducere si note de A. Papadopolu-Calimachu.

3. Inscriptiunea de la monastirea Razboienii din Jude-tiulu Neamtului, comentata de P. S. S. Ep. Melchisedecu.

4. O visita la cate-va monastiri si Biserici antice din Bucovin'a de P. S. S. Ep. Melchisedecu.

5. Cate-va inscriptiuni si documente din Bucovin'a adunate de S. Fl. Marianu.

Aceste memorii s'au tiparitu dupa obicei si separat. Ele inse nu au fostu suficiente pentru a forma unu volumu, din care cauza volumulu nu s'a inchisu, ci astapta mai inainte a fi completatu cu mai multe memorii cari sunt in intardiere.

2. Colectiunea de poesii populare din Ardelu s'a terminatu de tiparitu dimpreuna cu glosariul intocmitu de Dlu membru corespondentu J. U. Jarnik si cu o prefatia de Dlu A. Barsanu. Volumulu s'a publicatu sub titlulu: *Doine si strigaturi din Ardelu*.

3. *Psaltirea lui Dosofteiu*. S'a tiparitu in decursulu anului intregu textulu in 32 cole in 8°. Introducere la acésta publicatiune este preparata, dar diferite

cauze au întârziat tipărirea ei. Indata inse după închiderea sesiunii generale această publicare se va termina.

4. Dlu colegu I. Sbiera a sfârșit în decursul anului tipărirea pretiosului text din testamentul nou cunoscut sub numele de *Codicele Voronetianu* conformu insarcinării ce i s'a dat de către Academie. D-sa a înzestrat editiunea cu un glosar complet al textului, precum și cu un studiu lung și aprofundat asupra lui.

5. În sesiunea generală trecută (ședința din 5 Martie) a-ti decis să se retipărească cronică a lui Mironu Costinu, și Dlu colegu V. A. Urechia, care s'a insarcinat cu această lucrare, a și început tipărirea, din care s'a făcut până acum 10 cople. Dlu Urechia a dat lucrării sale o întindere multă mai mare de câtă cea prevădită, voind să publice în această editiune toate operele cunoscute ale lui Mironu Costinu, atât cele nepublicate cât și cele deja tipărite în alte editiuni. Ministeriul instrucțiunii publice a binevoit să veni în ajutorul acestei lucrări, luând asupra sa sumele care aru trece peste 2000 lei prevădite în bugetul Academiei.

6. Lucrarea premiata a D-lui Gr. G. Tocilescu *Tieranulu românului*, nu a început să se tipărească. Manuscrisul se află la autor spre alu revede și suma de 2000 lei prevădită în buget pentru tipărirea lui a rămas neatinsă. Sperăm că în anul curent această lucrare se va tipări.

7. În aceeași situație se află și catalogul epigrafic alu Museului de anticități, pentru care a-ti prevădit, în bugetul anului trecut, suma de 1000 lei.

8. În sesiunea trecută a-ti acordat colegului nostru Dlu S. Fl. Marianu suma de lei 500 ca ajutoriu pentru publicarea colecțiunii de *Descănțele* adunate de Dnia Sa. Dlu colegu Marianu nu ne-a făcut până acum nici o comunicare asupra acestei publicații.

9. În sesiunea generală trecută a-ti aprobat propunerea făcută de Dlu P. Ispirescu, tipograful Academiei, de a face o nouă editiune a „Istoriei lui Mihaiu Vitezulu de N. Balcescu”. După deciziunea luată atunci, nouă editiune a acestei opere eră să se face după manuscrisele autorului, reproducându-se toate notele la text, cari au fost toate omise în editiunea făcută la 1878 de Dlu colegu A. Odobescu. Manuscrisul lui Balcescu este însă în cea mai mare parte numai prima redacțiune, iar notele sunt adeseori dispuse provisoriu, așa încât este foarte greu să se găsească în text locurile unde se referă. Pentru aceasta ar fi necesar să se controleze toate notele cu cartile din cari sunt luate. Această controlare cere însă o muncă foarte îndelungată, așa încât a fost peste putința să delegatiunea cu personalul cancelarie să o poată executa. Această dificultate a fost comunicată Academiei în ședința din 11. Octombrie trecut, când s'a decis să se lasă lucrarea în suspensiune și să se raporteze cazul sesiunii generale pentru a se lua măsurile necesare în consecință.

10. Indata după închiderea sesiunii trecute colegul nostru Dlu B. P. Hasdeu a început tipărirea *Maarelui Etimologic* alu României. Primele două fascicule

din această însemnată lucrare, cari formează întâia jumătate din cel dintâiu volum, ve sunt cunoscute. În aceste două fascicule se cuprind cuvintele de la *A—Aflu*.

Dlu Hasdeu ne va face o relație mai aprofundată despre starea lucrării sale și despre continuarea ei. În decursul anului Dsa a tinut Academia în curent despre progresul lucrării și în mai multe ședințe a citit unii articoli dintr'însa. Dlu Hasdeu ne promite, că în scurtu timp volumul întâiu, adică întreaga literă *A*, va fi terminat.

III. Publicațiunile Hurmuzaki.

Din raportul, pe care am avut onoare să vi-lu prezintăm la deschiderea sesiunii generale trecute, a-ti prevădit întinderea ce s'a dat cercetarilor și tipăririlor de documente istorice, cari completează colecțiunea adunată de nemuritorul nostru Eudoxiu Hurmuzaki. În decursul anului înțetate aceste lucrări au făcut nouă progrese și s'au deschis nouă surse de cercetare.

Starea acestei publicații istorice, pe care o putem numi astăzi monumentală, este următoarea în momentul de față:

1. Din seria *Documentelor privitoare la istoria Românilor*, s'a terminat de tipărit în decursul anului volumul V. partea I, care eră de abia începută la adunarea generală trecută. În acestu volum, de XXII și 547 pagini, se cuprind documentele adunate de Hurmuzaki pentru anii 1650—1699.

2. După terminarea părții I-a volumului V. s'a început tipărirea părții II-a a aceluiași volum, avându să cuprind documente adunate din Archivul Statului și din Bibliotecă San-Marco de la Venetia, precum și din diferite arhive și biblioteci de la Româna. Din această parte s'a tipărit până acum 386 documente în 31 cople (pagini 248). La sfârșitul părții II-a a volumului, se va tipări un indice general alfabetic asupra cuprinsului documentelor din amândouă părțile lui.

3. Din *Fragmente zur Geschichte der Rumänen* s'a terminat de tipărit și s'a publicat volumul IV. S'a tipărit apoi întregu volumul V, care nu mai aștepta pentru să se lumina de câtă indicele alfabetic.

4. Colecțiunea de documente adunate sub îngrijirea D-lui colegu A. Odobescu din Archivele Ministeriului de externe din Paris s'a terminat de tipărit. Ea a fost precedată și completată prin colecțiunea de documente adunate și extrase de D-lu Gr. G. Tocilescu, pentru secolul XVI și o parte din alu XVII, din diferite publicații franceze, precum și din Bibliotecă Natională de la Paris. Acestu material a fost împărțit în două părți, cari formează două mari volume: I-lu cuprindându anii 1518—1780 de 135 cople (pagini LXXII și 1003), alu II-lea cuprindându anii 1781—1814, de 101 cople (pagini XLVIII și 756).

Pentru documentele cuprinse în aceste 2 volume, în număr de 2402, este în lucrare un indice general și complet alfabetic, care se va tipări în decursul anului viitor.

Tabloulu urmatoriu arata starea actuala a tuturoru documentelor tiparite in acésta colectiune pâna acum:

Volumul.	Anii.	Documente	Adunate de Hurmuzaki.	Adause de Academie.
III	1576—1599.	443	341	102
IV p. 1.	1600—1649.	629	629	—
IV p. 2.	1576—1650.	732	—	732
V p. 1.	1650—1699.	362	362	—
V p. 2.	1650—1699.	386	—	386 in curs de tiparire
VI	1700—1750.	355	355	—
VII	1750—1818.	308	308	—
Suplem. I.	1518—1780	1414	—	1414
" II.	1781—1814.	988	—	988
		5617	1995	3622

5. In anulu trecutú am avutu onóre a ve arată modulu, in care Comisiunea publicatiunilor Hurmuzaki, a hotaritu la 1 Iulie 1884, se se completeze colectiunea cu documentele secolilor XIII, XIV si o parte din XV, cari sunt a se aduná din diferitele publicatiuni anterióre facute mai cu séma de straini. Am aretatu atunci, cá cu acésta lucrare Comisiunea a insarcinatu pe D-lu membru corespondentu alu Academiei Nicolae Densusianu. In decursulu anului incetatu D-sa a continuatu fára intrerupere cercetarile spre acestu scopu. D-sa a estrasu pâna acum 1400 documente privitóre la Români, incepându cu anulu 1200, din diece mari publicatiuni, si anume din:

Fejer, Codex diplomaticus Hungariae. 41 vol. 8°.

Theiner, Vetera monumenta Poloniae et Lithuaniae gentiumque finitimarum historiam illustrantia. Vol. I, II.

Theiner, Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia. Vol. I, II.

Theiner, Vetera monumenta historica Hungariam Sacram illustrantia. Vol. I, II.

Codex diplomaticus Comitum Károlyi. I.

Ljubic, Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalum. Vol. I, II, III, IV.

Ant. Szeredai, Notitia veteris et novi capituli ecclesiae Albensis Transilvaniae.

Kemény, Notitia historico-diplomatica Archivi... Capituli Albensis.

Fr. Pesty, A Szörenyi Bánság. Vol. III.

Kurz, Magazin für Geschichte Siebenbürgens. Vol. I, II.

Engel, Geschichte der Moldau und Walachey.

Századok 1882.

Cuprinsulu tuturoru documentelor alese spre a fi reproduse a fostu resumatu in scurtu si resumatele au fostu asiezate in ordine cronologica, insemnându-se la fie-care publicatiunea in care documentulu se afla tiparitu.

In anulu trecutú am avutu onóre a ve comunicá cá prin mijlocirea reposatului Obedenaru s'au colationatu pâna acum aprópe tóte documentele privitóre la istoria nóstra, cari au fostu publicate de Theiner din archivulu Vaticanului. Lucrarea acésta se continua si gresielile constatate se voru avé in vedere la retiparirea documentelor in colectiunea nóstra.

O deosebita deficultate presinta in sa numele proprii, mai cu séma cele topografice. De aceea pre lângá colationarea lorú s'au luatú mesuri a se decalcá esactu dupa

originale si a se reproduce in facsimile litografice, pentru ca istoricii sa aiba sub ochi aceste facsimile când ar fi vre-o indoiala asupra cetirii vre unui nume. Lucrarea acésta, inceputa asemenea prin mijlocirea reposatului Obedenaru, se continua si speramu cá peste puçinu timpu aceste facsimile, dispuse pe trei tabele, voru fi gata si ni se voru trimite.

La amendoue aceste lucrari, pentru cari se ceru solide cunoscintie paleografice, suntem ajutati de persóne fórté competente dela Rom'a.

6. Decopiarea de documente din Archivulu de Statu din Venetia sub ingrijirea D-lui Cechetti si din Biblioteca Marciana sub a D-lui C. Soranzo, continua si primimu numeróse copii de documente de celu mai mare pretiu mai cu séma pentru istoria secolilor XVI, XVII si XVIII.

7. In var'a anului trecutú Ministeriulu Instructiunii publice a insarcinatu pe bibliotecarulu Academiei, D-lu I. Bianu, a face o calatorie in Galitia pentru cercetari literare si istorice, comunicându-i totu-odata, cá relatiunea asupr'a acestei calatorii se o presinte de a dreptulu Academiei.

Academia, ascultându acésta relatiune, a decisu, in siedinti'a dela 10 Octobre trecutú, cá rezultatele si informatiunile adunate in acea calatorie se se intrebuintieze pentru completarea colectiunii Hurmuzaki, dispunându-se decopiarea documentelor semnalate. Cu ocasiunea calatoriei sale, D-lu Bianu a facutu cercetari in mai multe biblioteci si archive ale Galitiei, luându insemnari despre documentele privitóre la istoria Românilorú. Pe bas'a acestorú insemnari s'a dispusu de o cam data decopieri de documente in bibliotec'a Ossolinski din Lemberg, in Archivulu Institutii Stavropighia din acelasi orasiu, in bibliotecele Czartoryski si a Universitatii Jagellonice din Cracovia. S'au primitu pâna acum copii de pe numeróse documente din aceste colectiuni si lucrarea continua.

Cu deosebire istoria relatiunilor Domnilorú Moldovei in secolulu XVII cu Polonia càstiga o multime de noue informatiuni de cea mai mare insemnatate.

8. Dlu colegu V. A. Urechia, in mai multe siedintie de peste anu, a atrasu atentiunea Academiei asupra numeróselorú documente istorice, cari se afla prin archivele tribunalelorú si curtilorú de justitie ale Moldovei.

Spre a mijloci decopiarea celorú mai pretióse dintre dênsele i s'a pusú la dispositiune de càtra Delegatiune 200 lei. Copiile càstigate voru apartiné materialelorú istorice ale colectiunii Hurmuzaki, cu alu carui fondu se facu.

IV. Cercetari și explorari științifice.

Restrinsule mijlóce de cari dispune Academia ne permitu a da fórté puçine cercetari științifice de ori-ce natura.

1. Sum'a de 5000 lei trecuta in budgetulu anualu pentru copierea de documente istorice a fostu impartita intre dnii colegi A. Odobescu si G. Baritiu. Pâna acum numai dl G. Baritiu a trimisu mai multe documente copiate in Transilvania si Ungaria, cari au fostu comunicate Academiei in siedintia dela 12 Iuliu trecutú.

In decursulu anului sau datu Directorului Museului de anticitati sumele remase pentru Museu din anulu trecut, cari au fostu cerute pentru aducerea anticitatilor descoperite la Adam-Clissi si pentru alte cheltueli ale Museului.

3. Infintiându-se Institutulu metereologicu in Bucuresci, Academia, in siedinti'a din 31 Maiu, sub rezerv'a aprobarii sesiunii generale, i-a datu instrumentele metereologice cumperate in anii trecuti si din cari o parte s'au deterioratu cu ocaziunea incendiului. I s'a datu totu o data si suma de 300 lei care fusese trimisa de jude-tiulu Iasii pentru a se face acolo o statiune metereologica.

4. In urm'a relatiunei verbale facute de dl V. Babesiu, in sesiunea trecuta a sectiunii istorice, asupra cercetarilor archeologice in Banatu cu cari au fostu insarcinatu acum doi ani, D-sa va presentá acuma raportulu seu asupra progreselor ce au facutu aceste cercetari.

V. Legate si donatiuni.

In decursulu anului s'au facutu Academiei trei legate testamentare, asupra carora Academia, in siedintiele de peste anu, a luat decisiuni provisorie, remáindu cá in sesiune generala, conformu art. 7 lit. n din Statute sè se ia asupra lor decisiuni definitive si sè se regulenteze:

1. Reposatulu A. I. Dimitriu, fostu profesoru si directoru la scól'a comerciala din Iasi, a lasatu prin testamentulu seu Academiei doue bucàti obligatiuni 6% de càte 500 lei, cu conditiunea, cá sè se deie cá premiu celei mai bune compositiuni literare pentru scólele comerciale din Iasi, si pentru biografia sa.

In siedinti'a dela 12 Aprilie Academia a decisu a nu primi acestu legatu.

2. Reposatulu Gheorge San-Marin, proprietariu in Bucuresci, prin testamentulu seu a lasatu diece mii lei Academiei române, alu caroru venitu va servi de a se da premiuri ce voru purtá numele seu.

Academia, in siedinti'a dela 11 Octombre a. tr., a decisu a primi acestu legatu si dupa acésta decisiune s'a si incassatu sum'a fondului.

3. Reposatulu Dr. M. Gr. Obedenaru, prin testamentulu seu a lasatu Academiei nuda proprietate a intregi sale averi, fàra a impune nici o conditiune asupra intrebuintarii ei. Acésta avere consta in:

a) 3000 franci venitu in renta francesa 3%. Titlurile de renta suntu depuse la Banc'a Franciei, afara de unu titlu de 50 franci venitu, care se afla la reposatulu.

b) 65,000 lei in scrisuri fonciare rurale 7% si 12,000 in scrisuri fonciare 5% depuse la Banc'a Nationala a României.

c) Partea reposatului din-mosia Obedeni, care aduce 12,000 lei venitu pe anu.

Usufructulu de sub a) si b), reposatulu l'a lasatu so-tiei sale càtu va trai; ear usufructulu mosiei, fratelui seu Pandele pe viatia. Dupa mórtea acestora intregu venitu va fi alu Academiei.

Academi'a, in siedinti'a dela 16 Augustu, a decisu a primí acestu legatu. In consecintia s'au facutu formalitatile necesare pentru intrarea in posesiunea averii lasate.

S'a mijlocitu ridicarea valoriloru aflatóre la Banc'a nationala si depunerea lor la Cassa de depuneri si consemnatiuni, dându-se Dómnei veduve Obedenaru cupónele acelor valoru.

De asemenea s'au luat mesurile necesare pentru ridicarea valoriloru depuse la Banc'a Franciei.

Dupa punerea Academiei de càtra Tribunalu in posesiunea intregi averi, doi din fratii reposatului au deschisu procesu asupra succesiunii. Dl colegu T. Maiorescu a binevoitu a se insarciná se apere interesele Academiei inaintea justitiei in totu ce privesce acestu legatu.

4. Academi'a nu a pututu inca intrá in posesiunea legatului ce i s'a facutu de reposatulu Dimitrie Hagi-Vasile si primitu de Academie in siedintia dela 13 Ianuarie 1884, din caus'a unor dificultati cari s'au ivitu la executarea dispositiuniloru testamentului. Regularea acestei succesiuni se afla inaintea justitiei si speramu, cá ea va luá in curèndu solutiunea dorita.

VI. Colectiunile.

Colectiunile Academiei au continuatu a cresce fórte multu si in decursulu anului incetatu. Bibliotec'a, cu colectiunile sale de carti tiparite, manuscrise si documente s'a imbogatitu prin numeróse donatiuni, pe lângá cele ce s'au pututu procurá cu ajutoriulu sumelor puise in budgetu spre acestu scopu.

De asemenea s'au datu cele mai mari sífintie pentru punerea lor in buna oranduiala si pentru facerea catalógelor, intru càtu a fostu cu putintia in conditiunile in cari se afla localulu si personalulu cancelariei. Comisiunea Bibliotecii va comunicá Academiei relatiuni mai ameruntite asupra starii si progreselor Bibliotecii.

Aici voiu aminti urmatórele:

1. Reposatulu membru onoraru alu Academiei si cunoscutulu filo-românu Ubicini, prin testamentulu seu, a lasatu tóta bibliotec'a sa Statului românu. Ministeriulu Instructiunii publice a dispusu cá acésta biblitoca sè se deie Academiei. Bibliotec'a a fostu primita la 14 Martie 1885. Ea se compune din 1049 volume tiparite si 8 manuscrise. Cãrtille au fostu regulate si introduse in catalógele bibliotecii nóstre.

2. Dl Generalu Pencovici a daruitu Academiei o pretiósá colectiune de carti românesci in numeru de 809 volume. Acésta colectiune, adunata in decursu de mai multi ani, este compusa mai cu séma din carti si brosuru publicate pe la sfêrsitulu secolului trecut si in intaia jumetate a celui presentu. Intre ele se afla multe adeverate raritati bibliografice române. Colectiunea Dlu Pencovici s'a primitu la Academie la 12 Maiu anulu trecut si s'a instalatu si catalogatu.

3. Dlu C. Hepites dela Braila, prin scrisórea comunicata in siedinti'a dela 6 Septembrie, a facutu cunoscutu cá daruesce biblioteca sa Academiei. Astep-tamu numai timpulu favorabilu in care donatorului i-ar conveni a o predá.

4. Ministerulu Instructiunii publice in var'a anului trecut a aprobatu a se aduce pentru Bibliotec'a nóstra

colectiunea de cărți, cari s'au aflatu în vechea biserică a Mitropoliei din Tergoviste. Bibliotec'a noastră s'a îmbogățitu astu-felu între altele cu trei prețioase cărți din prima epocă a tipografiei în România, adecă din întâia jumătate a secolului XVI.

5. Colegulu nostru Dlu N. Cretzulescu, profitându de petrecerea sa în capital'a Rusiei, a isbutitu a capeta pentru Bibliotec'a noastră foarte bogate colecțiuni de publicațiuni de la arhivele imperiale din Moscova și dela Universitatea din Petersburg, stabilindu în același timp relațiuni de schimb pentru publicațiunile Academiei noastre și ale aceluor institutiuni.

6. În urm'a calătoriei în Galitia făcută de Bibliotecariulu Academiei, după cum s'a arătat 'mai înainte s'a intratu în relațiuni de schimb și cu Institutulu Ossolinsky din Lemberg.

7. În urm'a unei invitării ce ni s'a făcutu, aceleși relațiuni s'au stabilitu între Academie și Ministerulu de lucrări publice și comerțu din Mexico.

8. Subscribulu a avutu plăcere a darui în decursulu anulu pentru Bibliotec'a noastră o colecțiune de manuscrise românești și cărți tipărite.

9. La 2 Aprilie 1885 s'a sancționatu legea, prin care se obliga toate tipografiile din țera a tramite Academiei precum și biblioteceluor centrale din București și Iași câte 3 exemplare din toate imprimătele lor. În urm'a acestei legi s'au primitu pe lângă o mare colecțiune de jurnale peste 400 de volume și broșuri.

Acăsta lege va înzestră pe viitoriu cele trei biblioteci cu colecțiuni complete de totu ce se publică în țera.

10. Colecțiunea numismatică a crescutu foarte multu și în anulu trecut. Sum'a pusă în bugetu pentru cumpărare de monete a fostu departe de a putea satisface trebuințele în fatia oferteluor ce ni s'au făcutu. Spre a veni în ajutorulu acestei dificultăți D-nii Gheorge Gr. Cantacuzino și Ioanu Calinderu au donatu celu dintâiu 800 și alu doilea 500 lei, pentru cari Academia le-a exprimat multumirile sale cele mai vii.

În urm'a neorânduiei, în care ajunsese colecțiunea numismatică cu ocaziunea incendiulu, monedele au începutu a fi din nou clasificate și descrise.

VII. Concursurile.

Pentru anulu curentu erau publicate concursuri pentru două premii anuale.

1. La concursulu premiulu Nasturelu-Herescu de 4000 lei s'au prezentatu următoarele publicațiuni, cari au fostu trimise membriloru comisiunii spre studiere:

V. Gr. Borgovanu, Indreptariu teoreticu și practic pentru înveteământulu intuitiv. Gherla 1885.

V. Gr. Borgovanu, Antaia, a doua și a treia carte de Aritmetica pentru școlile populare române.

Th. Alexi (Stanu Pârjolu), Mórtea lui Mihai Vitezulu. Tragedie în 5 acte. Brasiovu 1881.

G. Dem. Teodorescu, Poesii populare române. București 1885.

Ar. Densușianu, Istoria limbei și literaturii române Iași 1885.

G. G. Meitani, Studii asupra constituțiunei Româniloru, Fasciculu. X. București 1885.

Gr. H. Grandea, Miosotulu, Poesii. A 4-a editie. București 1885.

Gr. H. Grandea. Fulga sau idealu și realu. A 8-a editie. București 1885.

Ion al lui G. Sbiera, Codicele Voronetianu, cu unu vocabulariu și studiu asupra lui. Cernauti 1885.

2. La concursulu premiulu Lazaru s'au prezentatu următorii concurenți, a caroru lucrări au fostu asemenea trimise comisiunii:

Col. A. Costiescu, Equerulu grafometru sau Quadrantulu de campanie.

I. I. Pusicariu, Suprastructura de cale metalică cu studiulu unui nou sistem. București 1885.

3. La concursulu premiulu Heliade pentru cea mai bogată colecțiune de arii populare române s'a prezentatu unu singuru concurentu, Dlu Vulpianu.

Colecțiunea de arii prezentată a fostu pusă la dispozițiunea comisiunii însărcinate cu studiarea ei.

VIII. Ca încheiere a acestei scurte relațiuni asupra activității Academiei în decursulu anulu trecut, am onóre a ve espune în următoarele resumatulu operațiuniloru cassei Academiei pentru anulu bugetaru 1885—86.

Secretarulu generalu D. Sturdza.

Resboiulu Cruciătiloru sau rebeliunea iobagiloru din anulu 1514.

(După Mich. Horváth.)

Spre a cunoște mai de aproape gradulu de cultură sau de barbaria selbatică a vreunei epocă din istoria unui statu, ne ajută foarte multu descrierea unor evenimente din cele mai cumplite și decisive pentru viitorulu popóreloru.

În dilele noastre place prea multu unor publicisti de alte limbi, anume din monarchia austro-ungurească a se fală și îngăfă cu înalta cultură și civilizațiune a popóruulu lor nu numai din véculu prezentu, ci ei mai dau descrierei lor încă și o colóre, că și cum popóruulu lor ar fi fostu și înainte de acăsta cu sute de ani înainte mergatoriu pe calea culturii și că alte popóra, bună-óra cum ar fi și alu nostru, ar calcă numai schiopătându pe urm'a lor, nu pentru-că l'ar împedecă cineva, ci pentru-că nu ar fi dotatu dela natură cu facultăți de ajunsu spre a se lumină și a înaintă că și alte popóra.

Este unu lucru foarte folositoriu a face în istoria câte unu studiu comparativu între unu secolu și altulu. Dlu parochu Vasilie Popescu dela Juculu de Josu, fostu odinioară profesorulu la Blasiu, venindu a caracterisă epocă de înainte de caderea Ungariei la Mohaci în 1526, au aflatu că caracterulu aceleia se póte cunoște foarte bine mai alesu din descrierea resboiulu civilu din 1514, mai bogatu de atrocități de câtu cele mai multe resboie civile.

Repausatulu episcopu ungurescu Dr. Mich. Horváth, fostu membru alu academiei magiare, descriesese resboiulu

din 1514 mai întâiu într'o disertatiune a sa tinuta la numita academia in a. 1841, éra din aceea trecu o parte buna si in istori'a sa*). Dn. Vas. Popescu a tradusú acésta pericopa, inse fara notele pe care le aflamú noi in prim'a editiune; aci inse noi ne vomu permite se adaogemu si din note chiaru in textu, cu alte cuvinte, reproducemu totulu in traductiune libera, dara ne alterându intru nimicu intielesulu.

Eppulu Mich. Horváth, dupace permite totu ce s'a intemplatú mai alesu dela mórtea regelui Mathia si pana dupa incoronarea neputinciosului Uladislau, ne informédia despre cauzele adeverate ale resboiului barbaru si de continuarea lui precum urmédia:

In anulu 1514 luarea aminte a tieri fú abátuta dela luptele partideloru politice la alte evenimente totu ásia de importante. Pana cându in tíera se luptau partidele, Toma Bakacs petrecea in Rom'a facéndu unu luxu de principe; éra pentru-cá se póta coperi tóte spe-sele acelu luxu infricosiatu, pe lângá multele venituri ce tragea din dominii, in a. 1513 a smulsu pe sam'a sa si episcopi'a Milcovului din Transilvani'a in contra vointiei regelui; — totodata a supusu scaunului dela Strigonu si protopopiatele sasiloru ardeleni, care nici-odata n'au fostu supuse la jurisdictiunea nici-unui episcopu. Acésta fapta a lui Bakacs a fostu apoi preste puçinu un'a din cauzele principali ale neindestularei popimei sasesci si a latirei reformatiunei intre sasi. Toma Bakacs prin luxulu seu avuse de scopu a-si deschide calea la scaunulu patriarchiei Romei dupa mórtea lui Iuliu II.; s'a insielatu inse, pentru cá de papa a fostu alesu cardinalulu Ioanu, fiulu bravului Laurentiu Medicis sub nume de Leo X. Bakacs fu apoi desdaunatu cu titlu de legatu alu pontificalulu, prin care i s'a datu putere preste tóte tierile christiane din resaritu si médiánopte in numeru de 18, intre care vedemu si Romani'a, Prussi'a, inca si Rusi'a.

Pre cându Toma Bakacs era se plece din Rom'a in patri'a s'a canoniculu Martinu dela Kalocsa sosise la Rom'a in calitate de solu alu regelui Uladislau, pentru-cá se róge pe pap'a Leo in numele regelui, cá se induplece pe domnitorii christiani la o confederatiune in contra turciloru, carii sub sultanulu loru Selim incepusera din nou a devastá tieri; tot-odata regele rugá pe papá prin acelu canonicu, cá se'i trimita si ceva ajutoriu de bani. Atunci Bakacs informatu de cátra acelu canonicu, primindu si scirea despre o espeditiune gloriósa a episcopului Petru Beriszló si a banului Croatiei castigata asupra unei armate turcesci devastátore, inainte de plecarea sa a mijlocitu dela pap'a plenipotentia, cá in tierile preste care se intindea jurisdictiunea sa de legatu apostolicu, se póta publicá resboiu de cruciada in contr'a turciloru. Intr'aceea regele Uladislau neincredindu-se in ajutoriulu cerutu dela pap'a si intrându in negociatiuni de pace cu sultanulu, pre cându ajunsese Bakacs acasa, a si apucatu a o inchiaie. Dara cardinalulu

Bakacs, care in fantasi'a sa incepuse a si gustá glori'a victoriei si a liberarei patriei cá odinióra Ioanu Capistranu, nu a voitú se scie de pace, nici a renuntiá la planulu seu. Bakacs avea mare influentia asupra regelui, încátu acest'a fu silitu se convóce o dieta mare, in care se se publice darulu papei. In acea adunare Bakacs descrise in oratiuni fórté lungi rezultatele noului resboiu, despre care elu nu se indoiea, crediendu, cá dupa-ce se va publicá bull'a de indulgentia, armat'a cruciata care se va aduná va fi o mare bunatate pentru tíera; totu elu se obligá cá elu insusi va regulá mersulu resboiului, va ingrigi totodata si de unu generalu eminentu.

Uladislau fara a vorbi unu cuventu ascultá cu ochii pironiti la pamentu acele vorbe multe si mari. Nu ásia facéu magnatii, cari dupa cum dice Istvánffi I. V^o capit. 40 in partea loru mai mare patimasi pentru rapacitate, considerau tíer'a cá o prada particulara a loru. Acestia primira oratiunea cardinalului cu placere sgomótósa. Au fostu inse cátiva carii in acea epoca de turburari vedeau mai limpede starea destramata a natiunei, nu voiau se fie amagiti cu sperantie desierte si se declarara contra publicarei bullei de indulgentia. Intre acestia s'au distinsu tesaurariulu, (ministrulu de finance) Stefanu Telegdy. Acesta descrise cu colori vii starea cea trista a locuitoriloru tierani dela mórtea regelui Mathia incóce, reflectá la pericolulu care ar puté se dea asupra aristocratiloru, daca intre impregiurari cá acestea s'aru dá arme la o classa de poporu atátu de greu vatamata, cáci dupa elu poporulu ar' întórce armele contra asupratoriloru sei, éra nu asupra turciloru; deci elu propuse altceva, cá daca nu e inca-trau, ci trebue nesmintitu se violedie armistitiulu cu turcii, atunci pentru bull'a de indulgentia mai bine se se stringa bani, cu carii se se platésca óste de soldati inrolati cu simbrie. Cuvintele lui Telegdy au resunatu indesiertu in sgomotulu pasiuniloru mársiave. Resboiulu cruciatu fu publicatu cátra finea lunei lui Aprile 1514, éra cu acésta fu aruncatu unu teciuene in mijloculu clasei inversiunate a iobagiloru, care in acea materia explosibila a produsu o flacara spaimintátore*)

In acésta epoca a turburariloru oligarchice si a desfréului intinsu preste tíera subt acelu guvernú neputinciosu starea locuitoriloru tierani era intr'adeveru fórté ticalósa.

Ce e dreptu, migratiunea libera de pre o mosie pe alta era regulata prin mai multe legi anterióre, intru care dreptulu acesta le era asecuratu; acele legi inse aveau unele clausule (càrlige), prin care dreptulu locuitoriloru putea se fie mimicitu usioru; pe lângá acésta locuitorii tierani erau lipsiti cu totulu de aparatori in

*) Spre a intielege si cunósce mai de aprópe starea milióneloru de iobagi din tóte nationalitatile acestoru tieri in acea epoca, reflectamu acilea la studiulu nostru publicatu in Nrii 9 pana la 16 ai acestui diariu „Transilvania“ din anulu 1884.

façi'a asia numiteloru judecatorii dominiali in contra despotismului domnescu; asia dara nici dreptulu de libera migratiune nu putea se fie ascuratu in contra tiraniei domniloru. Este adevratu că guvernulu valorosu alu regelui Mathia aparase cu bunu resultatu tieranimea in contra despotismului nobilimei; dar nici acelu rege n'a fostu in stare se asigure drepturile locuitoriloru si pentru viitoriu. Deci indata ce guvernulu a caditu din man'a deprinsa a unui gubernu tare in man'a lui Uladislau, neputinciósa si lenesia, aristocratii au spartu indata barierele; desfreulu vení la ordinea dilei intru tóta libertatea si fàra frica de pedépsa, iobagii neaparati de nimeni erau asupriti de càtra toti. Analele acelu vécu cuprindu esemple nenumerate, din care aflamu, că class'a aristocratiloru carea in acea epoca simtia trebuintia mai mare de bani cá de munc'a iobagésca, nu cunoscea nici unu hotaru in pretensiunile sale, jefuía fàra nici o crutiare, de aici apoi a urmatu firesce că iobagii carii au cutezatu a'si apará proprietatea loru in contra spoliatoriloru, au fostu tractati de càtra acestia cu nespusa crudime și umanitatea a fostu violata in modu brutalu inca si asupra acelora pe carii iar fi crutiatu inca si ómenii ce se afla in statulu naturei. Sub acelu guvernulu ticalosu, clas'a cea asuprita n'a aflu nici-unu feliu de aparare; puterea cea mare a oligarchiloru marginise chiar si pe regele in exercitiulu drepturiloru sale, ér acesta era slabu destulu, pentru că se nu póta câstigá auctoritate nici persónei sale nici legiloru.

Inre impregiurari cá acestea provocarea indreptata càtra poporatiunea saténa cá sè se inroledie in óstea cruciatiloru a sunatu cá unu apelu cá sè se smulga din jugulu nesuferitu, si se póte crede că speranti'a de a se desjuga au sedusu mai multu pe cei asupriti pe nedreptate, decâtu, acea ertare de pecate. Asia preste puçinu sau adunatu impregiuru de Pest'a vreo 40 de mii, la Oradea mare, Alba regala, Calocea si pe la alte orasie éra mai alesu pe la resiedintie episcopesci cu totulu circa vre-o 30 mii de cruciati, intre cari mai multi popi de conditiune inferióra. Bakacs a pusu comandante la óstea acésta pe Georgie Dozsa din nascere secu (din Ardélu), carele cu puçin mai inainte se distinsese la Belgrad (Alba graeca in Serbia) intr'o aventura avuta contra turciloru, éra regele ilu daruise nu asia de multu pentru faptele sale heroice cu privilegiu nobilitariu, cu vestmentu de parada si cu lantiu de aur. Aristocratii inse n'au pututu privi cu nepasare, cum iobagii loru parasindu câmpulu tocma pre cându e lucru mai multu, se inroledia cu glótele la cruciati; deci ei retinura pe mai multi cu fortia, éra pe alti ii silira se se întórca la robot'a boierésca prin aceea, că pedepsiau pe familiile loru remase acasa. Acésta purtare a domniloru a provocatu plânsori nenumerate si inversiunare in óstea cruciatiloru. Popii si comisarii archiepiscopesci adunati acolo, cunoscéndu'si puterea data loru dela legatulu apostolicu, prin care densii puteau dictá pedepse bisericesci asupra celoru ce se opuneau cá si asupra unoru rebeli in contra causei sacre, au intarítatu si mai multu pe poporu prin prediceloru revoltátore; deci tinút'a cruciatiloru (Kuruczok) incepu se

devina totu mai amerintiatore*) Faim'a despre acestea strabatuse si la Bud'a, deci regele si Bakacs au datu ordinu comandantelui Dozsa, cá se nu mai inroleze tierani in óstea sa, éra pe acésta se o stramute in Croatia contra turciloru. Acelu ordinu inse a sositu prea târdiu. Laurentiu Mészáros popa din Czégléd si altii tinédu cuvéntari de pre tribune au inflacaratu pe glótele iritabile la resculare pe fatia cu atátu mai vértosu, cá mai venisera sciri próspete despre tiraniile nobililoru. Dozsa vediendu óstea cruciatiloru iritata pâna la turbare in contra feudaliiloru, in sufletulu seu incepura a se plasmui idei noue, a caroru realizare o asteptá elu dela puterea cea mare a glóteloru care ascultau orbesce de elu; deci elu nu întârdia a desfásiura stindardulu revolutiunei. Atunci poporulu infuriatu se risipise din tabara in disordine desfrenata si pre càti nobili au apucatu iau macelatu fàra mila, éra locuintiele loru le-au devastatu.

Porunci dela gubernu i se trimiteau lui Dozsa cu totulu in desiertu. Elu apucase a'si da titlu de principe alu Cruciatiloru (Kurucz), mai invitase si pe nobilimea mica si seraca cá sè se impreune cu elu spre a estermina pe domnii cei tirani. Dupa acestea elu isi porní óstea sa catra riulu Tisa. Dupace inse fu informatu, că cruciati au fostu batuti la mai multe locuri de càtra nobilime, isi propuse cá se ocupe vreo cetate mai tare, din care apoi se póta operá mai pe siguru. Cetatea dela Segedinu o a impresuratu fàra nici-unu folosu, a mersu apoi asupra cetatiei Cianadu, unde batédu pe Stefanu Bathory comitele Timisiórei si pe Nicolae Csáki episcopulu de Cianadu, a si ocupat-o. Inre acestea regele a chiebatu pe aristocrati la arme, a mai cerutu ajutoriu si dela vecini. Dozsa inse dupa acea victoria a sa se facú si mai cutezatoriu, isi desfasurá scopurile si mai respicatu, a inceputu se trimita in parti diverse scrisori in care intre sudalmi (injuraturi) aruncate asupra prelatiloru si a domniloru feudali insirá tiraniile acestora comisse asupra poporatiunei rurale, a declarat, că nobilimea trebuie se fie exterminata din tíera, toti se aiba drepturi si proprietati egali, afacerile religiunei se fi date numai in grij'a unui episcopu, tóte celelalte ranguri si demnitati, chiaru si regalitatea se fie abrogate (sterse).

De aci incolo curutii (cruciati) s'au purtatu cu turbare si mai cumplita asupra prelatiloru si a nobilimei; episcopulu Nicolae Csáky, Georgie Doczy, tesaurariulu Stefanu Telegdy si vreo 400 de nobili au caditu

*) Dupa documentulu latinescu publicatu de Iászay, citatu si de Horváth, cei cari nu voiau sè se inscrie la óstea cruciatiloru asia cum voía archiepiscopulu Bakacs, erau declarati de rebeli, éra comisarii sei si ceilalti popi erau investitu cu puterea de a dictá orice pedepse bisericesci asupr'a loru, càci se dice: „Habilituri ratas et gratas omnes censuras, poenas et ordinationes, quas tua fraternitas et ab ea substituti et pro tempore deputati rite in Rebelles statuerint, decreverint et ordinaverint, et facturi illas auctore Domino usque ad condignam satisfactionem observari.“ Acésta instructiune fusese adressata unui episcopu ungurescu Franciscu Várday din Ardealu.

Aici inca se póte aplicá in adeveru si pe deplinu cunoscut'a sentintia:

Tantum religio potuit svadere malorum!

victima setei loru de sange. *) Báthory scapandu cu mare greutate din batalia dela Cianadu, a pusu Temisiór'a pre cătu 'ia fostu cu putintia in stare de aparare; elu adeca nu s'a indoitu că Dozsa va loví si acea cetate. Prevederea sa nu a fostu de prisosu, pentrucă Dozsa dupace a devastatu averile nobililoru din comitatulu Cianadu, a inceputu se bata Temisiór'a. Báthory vedindu că dela Bud'a astépta cu totulu indesiertu vreunu ajutoriu, s'au adresatu la Ioanu Zapolya, pe atunci voivodu alu Transilvaniei si l-a rugatu cá se uite ur'a cea vechia dintre familiile loru, se grabésca in ajutoriu spre a libera acea cetate importanta, éra cu aceea pe nobilime si patri'a. Atunci Zapolya vedindu ocasiunea cea mai bine venita de a căstiga gloria mare, plecându indata cu óstea sa, in a două luna a bombardarei a sositu in ajutoriulu cetatiei, care acuma se aflá in pericolu mare. Dozsa comandantele de curuti inferbentatu de vinu si nutritu de sperantia mare de a nimici pe Zapolya ilu atacà pe acesta până nu apucà se ia ceva repausu elu si óstea sa. Aci inse cadiu steau'a lui Dozsa. Óstea tieraniloru lui batuta intr'o lupta cerbicósa si crunta o luà la fuga, inse asia, că fugindu au fostu ucisi parte mare din ei. Insusi Dozsa impreuna cu frate seu cadiura in captivitate; tabar'a (lagaru, castre) fu sparta; in aceea se aflara tesauerele cele multe rapite si adunate de pre la nobili, éra cu acelea multime de femei si copii de ai iobagiloru, pe cari acestia îi adusesara cu sine cá se'i scape de brutalitatile domniloru. Dara ostasii feudali ai lui Zapolya n'au crutiatu nici pe femei si pe copii, ci parte iau macelatu acolo pe locu, parte iau omoritu cu fómee, cá asia se sufere si ei tortura si móarte fiorósa pentru pecatele barbariloru si parintiloru. Nici macaru o schinteia de compatimire nu mai remasese in ànimile invingatoriloru; tragerile in tièpa si frangerile cu rót'a nu mai voiau se ia capetu; éra dupa ce feudaliu au obositu a mai trage in tièpa si a frànge cu rót'a, s'au pusu in activitate. Fàra alta carte de legi, decatu numai dupa cum dictá simtiulu celu mai barbaru alu resbunarei crunte, acelea tribunale, care dictau si puneau se se execute asupra celoru compromisi la rebeliune cele mai crunte pedepse de móрте sau cîungariri (taieri de màni, de nasuri, de urechi etc.) esterminandu si familii intregi (több iziglen).

Nicairi inse ómenii n'au desbracatu sentimentele de humanitate, nicairi ei n'au sciutu se afle crudelitati atátu de fioróse, pre câte au aflu si aplicatu nobilii din tabar'a lui Zapolya. (Ardeleni). Dozsa cu alti patrudieci de ai lui au fostu mai antàiu torturati mai multe dile prin fómee, adeca până cându Zapolya se odichnea si tineau consiliu cu aristocratii sei asupra feliuriloru de pedepse,

*) Acesta este unulu din blastemele cele mai mari ale resbóieloru civili, că belligerantii in multime de casuri desbraca ori-ce simtiu de humanitate, se prefacu in hiene si tigrii, nu alegu intre vinovati si nevinovati, omóra si nimicescu totu ce le sta inainte, cá orcanele care rupu, restórna si sfarma totu, cá flacarile focului si valurile apelor. De aceea se dice si in rugatiunile bisericeii: Aparane de resboiulu dintre noi.

cu care voiau ei se pérdia pe cei cadiuti in manile loru. Resultatulu acelu consultari a fostu infioratoriu. „Regele curutiloru“ Dozsa fu asiediatu pe unu tronu de feru infocatu, in capu 'i s'a pusu coróna de feru totu infocata, éra in màna i s'a datu un sceptru regale totu de feru inrositu; éra dupa aceea cameradiloru sei rupti de fómee li s'a comandatu cá se 'si astempere fómee mancandu din carnea lui Dozsa, care li se aruncá de inainte in bucati fripte pe jumetate si rupte cu cleste arse in focu. Intru adevèru are dreptate scriitoriulu germanu Wachsmuth cându intréba, că in care parte este in acestu evenimentu, in care s'au gramaditu atâtea atrocitati, selbatici'a cea mai mare.“ La acésta intrebare inse a respunsu de multu traditiunea poporului, care tine, că Dumnedieu a pedepsitu pe tiranulu Ioanu Zapolya asia, că de cãteori se ridicá in s. liturgia s. cuminecatura, elu ne putendu se o védia, totudeaun'a orbia pe câteva minute, că-ci nu erá demnu se védia sant'a sànteloru; si numai dupa doi ani a scapatu de acea pedépsa miraculósa, dupace mam'a si sor'a lui au datu pomeni multe si s'au rugatu neinctatu cerendu'i ertare dela Dumnedieu. (Istvanfy Libr. VI. 56.)

Dupa ce a fostu nimicita óstea principala a curutiloru la Temisiór'a, resculatii au mai fostu batuti si la alte locuri; cade inse óresicum bine a cetí, că invingatorii nu 'si mai spurcara asia tare triumfulu cu atâtea crudimi selbatece. Intre altii episcopulu Ioanu Gosztonyi dela Iaurinu si capitanulu Gothard Sitkey dela Papa in locu de a trage in adunatur'a de curuti cu glóntie, au pusu se incarce tunurile cu érba si cu trentie si asia iau pusu pe fuga fàra nici-o versare de sànge. Si éta asia s'a curmatu celu mai cràncenu resboiu de tierani, carui au cadiutu victime mai multe sute de nobili, éra dintre tierani patrudieci de mii, dupa altii sieptedieci de mii*).

Nobilimea inse nu s'a indestulatu nici cu atâtea jertfe. Cele intemperate si narate până acilea, s'au facutu in dile de pasiune inflacarata ce nu cunoște cumpatu si mesura nici judecata rece, prin urmare de si acelea crudimi crunte nu potu fi desvinuite, celu puçinu vinu intr'o alta rubrica a neajunseloru omenesci. Cea mai mare crudelitate si nedreptate s'a comisu de cătra aristocratia tieriei in cursulu desbateriloru indelungate, cu sànge rece in diet'a tieriei convocata de cătra rege la Bud'a cătra finea aceluasi anu 1514 cu scopu de a innadusi revolutiunea cu totul. In acea dieta sarcinele locuitoriloru tierani care si până atunci erau grele, s'au incarcatu si mai tare. S'a decisu adeca intre altele, cá toti iobagii si dilerii (coloni et inquilini) càti au case si venitu de câte trei galbini pe anu, se dea domnului loru câte 1 galbinu de auru cá rescumperare a capului. S'a mai decretatu, cá dilele de robota, de lucru, de munca in brazda domniloru sè se mai inmultésca câte una pe septemàna; (Adeca pe unde au lucratu până acum'a câte 52 dile pe

*) Aufstände und Kriege der Bauern im Mittelalter. La Raumer 1834.

anu la domni, se lucre câte 104, éra unde erau 104 se lucre de aici înainte 176 si asia mai departe pâna la 208 zile pe anu). Se si mai dea toti iobagii si dilerii inca si a nou'a parte (nu a diecea, ci a nou'a) din tóte productele muncéi lorú.

Acea dieta inse nu s'a indestulatu cu incarcarea atãtoru sarcini, ea a mersu multu mai departe decretãndu inca si alte legi, anume: cá comunele revoltate se in-tórca nobililoru daunele ori le voru fi causatu ele, ori alti ómeni rescutati din alte localitati; pentru nobilii omoriti se platésca homagiulu sãngelui; totu asemenea glóba (amenda) se numere si regelui pentru-cã se revoltasera. De si in art. de lege 13 se decretase limpede cá nu cumva nevinovatii se fie pedepsiti alaturea cu cei vinovati, totusi acea dieta cându ajunge la art. de lege 25 isi contradice siesi in modu necalificabile, cà-ci acésta suna asia: „Poporulu saténu locuitoriu in acésta tíera pierdiendu'si libertatea sa, pe lãnga care tieranii se puteau mutã neimpedecati dela unu locu la altulu, se fia dati in sierbitute (sclavie, robie) adevverata si pe vecie a domniloru lorú „mera et perpetua „sticitate“. Cei din clasa tieraniloru daca aru ajunge preoti, nici odata se nu se póta face din ei episcopi.“

Asia dara prin legea acésta locuitorii tierani au fostu lipsiti inca si de uniculu mijlocu, adeca de stramutarea libera, prin care se mai putea aparã óresi-cumu de brutalitatile domniloru celoru mai tirani. Totodata ei au mai fostu spoliati de tóte drepturile cetatieniloru de statu, degradati fiindu la conditiune de vite (res) ale domnului, legati de glia alaturea cu vitele lorú. Si apoi tóta acésta tirania domnésca (uri zsarnokság) a caditu asupra locuitoriloru tierani pentru pecatulu unoru locuitori particulari inversiunati chiaru prin acea tirania si apoi tocma in acea epoca, pre când datorii si sarcinele de cetatieni ale tieréi, precum de ex. apararea ei, ca-deau mai multu totu pe umerii poporului saténu.

Pãna aici urmaramu pe M. Horváth; este inse bine, cá cu privire la marea majoritate a locuitoriloru tierani se reflectamu si la codicele de legi cunoscutu sub titlu *Verböczius illustratus sive Decretum tripartitum Juris consvetudinarii*.

Stefanu Verböczy luase asupra'si inca din a. 1507 cá se cerce a redactã si pentru Ungari'a o carte de legi scrise, in loculu legéi consvetudinarie (obiceiulu tieréi). Acea carte de legi revediuata prin o comisiune fu votata si adoptata tocma de càtra diet'a din 1514, care si-a facutu nume prin atãtea legi infame. Spiritulu acelei diete a petrunsu afundu in codicele Tripartitu (din trei parti) alu lui Verböczy. Cine voiesce se cunósca mai de aprópe acelu spiritulu, n'are decãtu se citésca din partea III. dela titlu 25 mereu pâna la titlu 32 inclusive. Indata in Tit. 25 §. 2 sclavi'a (robi'a) este introdusa prin lege pentru toti vecii, mera et perpetua rusticitate subjecti. In același §. 1 inse legislatorulu recunósce si declara, cá tóte natiunile locuítore in Ungari'a se bucurasera pâna atunci de libertatea de a se stramutã dela unu locu la altulu „omnes istae Nationes hac libertatis praerogativa gavisi fuerint etc.“ Celu din urma le ascurase acea li-

bertate regele Mathia; dara ceea-ce faceau unii regi bine séu fórté bine, in multime de casuri stricau si anulau dietele.

Totu din P. III. titlu 30 intregu regulãndu óre sicum dreptulu de a testa alu iobagiloru sau mai bine dreptulu de a impartí averile lorú cu domnii in §. 7 s'a infiptu acea lege pagãnésca, care tíne, cà locuitorii iobagi n'au nimicu decãtu numai simbri'a sau premiu pentru munc'a lorú, éra dreptu hereditariu la proprietatea de pamentu nu au, ci tóta proprietatea pamentului apartíne domnului de pamentu*).

In titlu 31 se ia tieraniloru dreptulu de a puté se pórté judecata in persóna contra vreunui nobilu; deci (§. 1.) dáca unu nobilu ar bate, ar raní, sau altmentrea ar face vreunu reu unui iobagiu, acesta nu póte se'si caute nicairi dreptulu seu, decãtu numai domnulu acéstaia póte se traga în judecata pe celalaltu domnu, dacava voi, intocma cá si cându ar fi batutu sau ranitu vreunu bou sau vreunu calu de ai lui, omu sau bou, totu una dupa acea lege.

Celu ce are audiu bunu si ochi ageri, nu se va mirã observãndu, cá spiritulu acelorú legi care au domnitu pâna in a. 1848 se mai simte si pâna in diu'a de astadi. Red.

Petitiune din anulu 1849 in privinti'a episcopiei Versietiuului.**)

Inaltu ministeriu alu cultelorú!

Inainte cu câteva septemani au reposatu Stefanu Popoviciu episcopulu diecesei Versietiuului, care se afla in Banatu si mai nainte se numia dieces'a Caransebesiuului. — Acést'a episcopie numera preste 300 de parochii, intre cáre abia 30 sunt serbesci, — inse tare amestecate cu romani, éra celelalte tóte sunt comunitati locuite numai de romani.

Din privinti'a aceea, cá acést'a diecesa a Versietiuului cuprinde in sine o poporatiune cu precumpanire romana, se cuvine cá romanii, carii locuescu intréns'a si formédia o societate religiósã in intielesulu §. 2 alu drepturiloru fundamentale din 4 Martie a. c. date de Maiestatea Sa — se intre intru folosirea tuturor drep-

*) Nam rusticus praeter laboris mercedem et praemium in terris Domini sui, quantum ad perpetuitatem, nil Juris habet; sed totius terrae proprietas ad Dominum terrestrem spectat et pertinet.“

Acésta lege a fostu caus'a principala, pentru care independenti'a Ungariei fusese inmorméntata in baltile dela Mohaciú, éra semilun'a domni in Bud'a preste 140 de ani. Pentru ce erã se mai lupte poporulu iobagitu? Elu nu mai avea tíera, ci numai locu de robia dintr'o generatiune in alt'a fara nici-unu dreptu omenescu, éra mai departe nici Ianiciari, si Spahii turcesci n'au pututu se fie si nici n'au fostu mai rei decãtu feudalii Ungariei, Poloniei, Germaniei, Franciei din vécurile 16 pâna pe la finea vécului alu 18-lea, éra la noi pâna in 1848.

**) Pre câtu scimu noi, acesta este pasulu celu de antaia facutu din partea deputatiunei nationale din a. 1849 pentru infintiarea respective restaurarea episcopiei gr. or. dela Caransebesiu totuodata cá episcopia de nationalitate romanésca. Aduceti-ve aminte de cele din trecutu. — Red.

turilor, care se cuvinau fiecărei biserici recunoscute prin legi, prin care li se increde și administrarea treburilor sale bisericesti. Dupace înse resbelulu civilu, care curge acum în Banatu, nu sufere că romanii cei multu cercetati se traiésca cu dreptulu acesta în chipulu prescriu prin canónele biserecei resaritene, și asia precum au cerutu ei în punctulu alu 3-lea sub *c*) din petitiunea loru asternuta Maiestatiei Sale în 25 Febr. a. c.; dreptu aceea că grij'a sufletésca în aceste impregiurari fórté ponderóse se nu patimésca vr'o scadere, subscrisii că deputatii natiunei romane se simtu datorii a rugá pe înaltu ministeriu de culte:

Înaltu același se binevoiesca a denumí făr' de vátamarea dreptului de alegere, care în puterea canónelor biserecei resaritene se cuvinau poporului diecesanu, și a hotaririlor din adunarile dela Blasiu și Lugosiu întemeiate pe canónele pomenite, care hotariri subscrisiloru deputatii servescu de îndreptariu în casulu acest'a extraordinariu și fàra de urmari pe viitoriu, de administratoru provisoriu alu diecesei Versietio-Caransebesiane pe archimandritulu Patriciu Popescu, barbatu înzestratu cu cerutele calitati canonice, spre a carui mai mare recomandare nu putemu a trece cu vederea aceea impregiurare, cum-cà densulu pentru moralitatea și multele sale cunoscintie că romanu fu chiamatu la Carlovitiu și oranduitu de asesoru consistorialu alu archidiecesei — cu atât mai virtosu a'lu denumí, cu câtu dela densulu că unulu ce este nascutu și crescutu în dieces'a Versietiuului, se póte asteptá cum-cà mai multu de câtu ori cine va fi în stare de a mângaiia pe romanii din Banatu cei multu cercetati de lovirile resbelului și ai tiné și de aici înainte primitori pentru mesurile innoirei Austriei.

Totodata se binevoiesca înaltulu ministeriu alu cultelor în întielesulu susu atinsului §. alu drepturilor fundamentale a ordiná, că averea cea lasata de reposatulu episcopu Stefanu Popoviciu se nu se transpuie la cass'a nationala serbésca din Carlovitiu, ci se remàie lângá beneficiu — dinpreuna cu veniturele intercalare, și sè se administredie de dregatori'a diecesana, și a opri pe patriarchulu serbescu dela ori-ce amestecu de aici înainte în trebile biserecei romane, càci unu astfelu de amestecu se împotrivesce principiului egalei îndreptatiri și de multe ori pomenitulu §. 2 alu drepturilor fundamentale baste pe acestu principiu, și a da romaniloru voie de a tiné unu congresu, pentru constituirea loru bisericésca, și alegerea episcopiloru și a unui metropolitu, éra pâna în deplin'a întregire a scaunului episcopescu dela Versietiu a rëndui, că clericii cei de hirotonitu dupa localitate sè se îndrepte la episcopulu Aradului, sau la celu din Ardélu pentru sfintire.

Vien'a în 20 Iulie 1849.

Plecati servi

Andreiu Siagun'a episcopu biserecei resarit. în Ardealu m. pr. Ioanu Mocioni de Foenu m. pr. Petru Mocioni de Foenu m. pr. Ioanu Popasu protopopulu Brasiovului m. pr. Petru Cermen'a capitanu cet. Timisiórei m. pr.

Alte documente relative la istoria romanilor din véculu alu 18-lea.

(Continuare din Nr. 5—6.)

Puncta leopoldina.

În Nr. 5—6 veduramu că imperatulu Leopoldu I. infruntase aspru pe gubernu și pe aristocrati'a Transilvaniei, că dupace violasera greu legile mai virtosu prin calcarea și asuprirea biserecei catolice, nu voiau nici acuma se o restaure pe acést'a în drepturile ei asia precum aflate imperatulu și ministrii sei că ar fi dreptu și cuviintiosu. Imperatulu adeca pretindea dela ei împlinirea urmatórelor conditiuni:

1. Locuitorii catolici, cari din dieciuelile usitate în tíera mai platia una a patra parte popiloru protestanti, calvini, luterani, unitariani, se nu o mai dea acestora, ci se o dea de aci înainte numai la preotii biserecei loru catolice, éra popii protestanti se ia acelu venitu numai dela locuitorii de confesiunea loru.

2. Că din câte trei candidati pe cari avea se'i propuna diet'a și respective gubernulu pentru oficiile și demnitatile tieriei anumite în Diplom'a din 1691 adeca în legea fundamentala, câte unulu se fie totdeauna catolicu, pentru că asia suveranulu se póta denumí și dintre catolicii.

3. Că în cetati și orasie (opide) la oficiile de senatori și la altele mai mari administrative se fia admisi în numeru egale și catolici.

4. Imperatulu descopere vointi'a sa tare, că libertatea și egalitatea celor patru religii adoptate (receptae) în Transilvani'a se fie restaurata pe deplinu, de aceea Maiestatea S'a sterge și abrogá datine, legi și statute introduse sau în comunu de càtra protestanti sau în particulariu de càtra cetati sau orasie în contra egalitatii catoliciloru asia, în câtu de aci în colo catolicii sè se bucuru de tóte drepturile și prerogativele de care se bucurau mai alesu reformatii calvini.

5. Că unulu dintre cele trei sigille ale Transilvaniei (trei dupa natiuni) sè se dea în grij'a și paz'a catoliciloru.

Imperatulu incheindu provóca din nou pe gubernu și pe aristocrati'a, că se 'i indeplinésca resolutiunea intocma, pentrucá r. catolicii se nu mai fia asupriti în nici-unu modu.

Protestantii cari pâna atunci aveau maioritarea loru sigura în dieta și în gubernu, cu atât mai puțin au voit se asculte de acea resolutiune, cu câtu imperatulu Leopoldu I. tocma în acelu anu 1699 Februaru 16 apucase a da diplom'a sa și în favórea romaniloru, cari voru voi a trece la unire cu biseric'a Romei, éra în siedinti'a dietei din 8 Septembrie aceluiași anu facuse a se și publicá diplom'a aceea, prin care se asigurau atât preotimei romanesci unite câtu și familiiloru romanesci nobile, de care se aflau mai multe mii, aceleasi drepturi, prerogative și scutintie, de care aveau sè se bucuru protestantii; dara unde se póta suferi acestia o prefacere atât de radicala pentru densii! Pe catolicii

de nationalitate maghiara totu iar fi mai toleratu in folosirea drepturilor egali, pentrucă erau puçini, pe romani nici odata cu viéti'a.

Fiindcà in urmarea acestei resolutiuni la care catolicii si curtea imperiala tîneau cu tôte bratiéle, au decursu o multime de lupte violente pe diecimi de ani inainte, le scótemu si pe acestea in textulu originalu latinescu cu atátu mai virtosu, cã dupa aceea se provocau si episcopii, consistoriele si sínódele romanesci la aceeasi resolutiune, pentrucă pe bas'a ei se póta scóte si altele dela curtea imperiala, precum se va vedea din cele ce voru urmá la locul acesta.

Conditiumile in latinesce suna asia:

Leopoldus divina favente clementia etc. etc. Illustres, Spectabiles Magnifici, Generosi, Egregii, Prudentes et Circumspecti, fidelecti.

Notum Vobis facimus, fideles nostros nobis dilectos Universum Statum catholicum charae nobis Transilvaniae certa sua gravamina et instantias humillime nobis porrexisse, quibus pro aequitate et justitia consideratis, ruminatis et digestis, ad eadem nos benignissime ita resolvissse.

1-mo. Ut decimarum quartae quam Catholici pendere debent, in posterum non Acatolicis praedicatibus seu ministris, sed Ecclesiasticis Catholicis pendantur, relicta pariter pro Acatolicis facultate ut ipsi suae religionis Ministris ut hactenus consveverant, dare possint Decimas.

2-do. Ut ex tribus candidatis ad officia in Diplomate expressa, unus semper sit catholicus.

Tertio, ut in civitatibus et oppidis tam ad senatoria munera, quam ad majorum officiorum civicorum administrationem sicut etiam in Tribubus aequali numero catholici admittantur.

4-to. Cum nos omnino velimus, ut par et integra inter quatuor receptas in Transilvania Religiones libertas, et aequalitas servetur, idcirco consvetudines, leges et statuta seu in communi ab Acatolicis seu in particulari ab aliquibus Urbibus vel oppidis contra aequalitatem libertatis catholicae Religionis lata plene abolevimus et sustulimus, ita ut in posterum Catholici cum Acatolicis et praesertim reformatis communi privilegiorum usu gaudeant, et fruantur.

5-to. Ut unum ex tribus Transilvaniae sigillis custodiae Catholicorum comittatur: sicut etiam ut Catholici ad custodiam actorum publicorum seu Archivi admittantur.

Quam clementissimam caes. regiam resolutionem nostram, ut suo debito modo ita effectui mancipetis, ne praedicti Catholici contra hanc benignissimam Resolutionem ullo modo graventur, vobis serio et clementissime mandamus; ita facturis gratiam nostram caeo-regiam in omne tempus corroborantes. Datum in castro nostro Ebersdorf die 5-ta mensis Septembris Anno 1699 Reg. Rom. 42 Hung. 45 Bohemici vero 43-tio.

Leopoldus m. pr. Comes Samuel Kálnoki m. pr.

Ad mandatum ss-mae Cao reg. Mtatis proprium.

Benedictus Henter m. pr.

Resolutiunea Gubernului Transilvaniei relativa la preotimea romanésca din acelasi anu 1699.

Precum amu vediutu mai in susu, in 8 Septembrie 1699 se publicase diplom'a Unirei. Cu dat'a din 26 Septembrie aceluiasi anu a esitu si gubernulu in caus'a clerului romanescu cu o resolutiune a sa, impartasita si dietei si aprobata de càtra acésta. Acea resolutiune se vede acum tiparita la Nilles Vol. I pp. 235—238 intréga si cuprinde, siepte puncte, unele mai infumurate decátu altele si intocmite asia, cã se paralisedie efectele diplomei, precum s'a vediutu preste puçinu: de aceea Atanasie si sinodulu au si protestatu de doue ori contra acelei resolutiuni. Noi impartasimu aci numai punctele resolutiunei in estrasu asia precum le avuseramu dela Oradea mare. Ele tînu:

1. Cã in satele mai mari se fia suferiti câte doi preoti romanesci, in cele mici numai câte unulu.

2. Episcopulu se nu hirotonésca pentru bani, se ia la examenu pe candidati si se nu hirotonésca preste numerulu necessariu.

3. Ne avèndu romanii scóle nicairi, candidatii de preotie se invetie mai intàiu in scólele acelei confesiuni, cu care voiescu se fie uniti, éra in casu contrariu se nu póta fi hirotoniti; adeca cei ce voru a se uní cu calvinii, se invetie in scólele calviniloru, precum invetiasera si pàna atunci, éra daca voru a se uní cu catolicii, se invetie la catolici.

4. Preotii càti n'au parochii, se ésa din sate si se se inchida pe la monastiri.

Acilea gubernulu si diet'a uitasera, cã cei mai multi preoti romanesci erau insurati si aveau prunci.

5. Daca preotii romani cultiva pamentu mai multu decátu ar fi numai asia numit'a portio canonica, dela mai multu se dea si ei cã si iobagii mireni decuiéla domniloru, se platésca si contributiune si se pórté tôte sarcinele publice.

6. Popii romanesci daca ar bate pe cineva sau ar face alte rele, cei uniti cu calvinii se fia tractati la judecata cã popii acestora, éra cei uniti cu catolicii cã popii acestora; din contra cei cari au remasu in legea loru vechia, se fia tractati totu cã pàna acilea.

7. Episcopulu romaniloru se nu mai blasteme pe nimeni, nici elu nici preotii sei, sau cându ar fi cã se escomunice pe cineva, ci preotii romanesci se procéda in acestu respectu care dupa cum se va fi unitu cu calvinii sau cu catolicii.

Acea resolutiune guberniala tradusa in romanescce s'a publicatu la toti preotii prin o comisiune compusa din patru domni de pátru confesiuni, mai antaiu in 26 Septembrie la mitropolí'a din Alba-Iuli'a, in care di a si protestatu Atanasie cu sinodulu, éra in 30 Sept. elu innoi acelasi protestu.

Caus'a fu inaintata la cardinalulu Kollonich in Vien'a, de unde le vení o resolutiune, pe care o poti aflá in Vol. I. pp. 238—240 la Nilles.

Punctele in estrasu latinescu suna asia :

Resolutio regii gubernii Transylvanici denegatio sacerdotum Valachorum a D. Dnis statibus etiam approbata die 26-ta Septembris 1699. Albae Iuliae cum pleno consensu etiam catholicae religioni addictorum.

Excerptio brevis ex punctis.

1-mo. Ut in majoribus pagis duo, in minoribus vero unus sacerdos sufficiant.

2-o. Ne episcopus pro pecuniis ordinet, sed per debitum examen eorum bene doctis instituendum promoveat, neve numerum supra necessarium multiplicet.

3-o. Nisi quis latine sciverit aut superiores frequentaverit scholas qualescunque, ne fiat sacerdos.

4-o. Sacerdotes non fungentes non in pagis, sed in monasteriis habitent.

5-o. Si excoluerint agros praeter ecclesiasticos, ex illis dent decimam contributionem, et alia onera supportent ratione illorum.

6-to. Si sacerdotes alios verberaverint, in suo foro competenti prosequantur laesi, juxta Approbatarum Const. P. I. tit. V. art. 5; schismatici vero modo antiquo.

7-mo. Neminem episcopus aut ipsius sacerdotes excommunicent, nisi juxta doctrinam ecclesiae latinae. Datum Albae-Iuliae e reg. Transylvaniae gubernio — Extradatum per Ludovicum Nalatzii secretarium.

Decretu despre apararea persóneloru preotiesci.

Imperatulu Leopold I. aflase inca din a. 1692 că si preotii romanesci, carii declarasera a se uni cu catolicii, sunt maltratati, batuti, aruncati in prinsori, spoliati de averi; deci acelu monarchu amenintia in decretulu seu din 23 Augustu 1692 pe tiranii din tíera cu resbunarea lui Dummedieu atotupotente, si cu a sa, declarându că aceea ce facu ei este atentatu cutezatoriu si scándulu pentru tóta lumea crestina (in totius christianitatis scandalum gravissimum vergit justamque Dei omnipotentis ac regiam vindictam merito provocat). Deci imperatulu se încerca se apere pe preotii romanesci cu tóta autoritatea sa, se intielege că sub conditiunea bine cunoscuta de a se uní cu catholicismulu.

In locu de a folosi ceva infruntarea si amerintia-rea, s'a intemplatu ceea ce observaramu in altu Nr. nesupunere cerbicósa si dupa cătiva ani revolutiune noua.

Se póte cugetá, că in cei siepte ani de resboiu civile romaniloru le-a mersu de se póte, si mai reu; de aceea ei alergara in 1708 si la imperatulu Iosifu I. fiulu lui Leopoldu I.

Iosifu I provocându-se la decretulu tataseu din 1692, pune sè se ia intregu in transumtu, apoi ilu confirma si din partea sa. Mai apoi vomu vedea, că ardeleniloru nu le-a pasatu nici de infruntarile lui Iosifu I. Textulu decretului seu asia cum ilu avem noi dela Oradea suna :

Decretum de immunitate personali.

Nos Iosephus etc. memoriae commendamus etc. Quod . . . personae graeci ritus uti praefertur unitorum

ecclesiae, non habita juris Divini pariter et humani eatenus ratione, non minus quam cum in schismate existentes, favoribus ecclesiae se indignos reddebant, athuc serviliter tractari aequae ac si naturales eorum subditi jobbationesque forent, usque adeo, ut praefati domini eorumque officiales veros Dei sacerdotes, legitime ordinatos et consecratos non tantum ad quotidianos labores serviliter aliorum colonorum suorum modo compellere, verum etiam captivare, verberibus ac mulctis afficere, aliaque aperte et directe immunitati ecclesiasticae prorsus et injuriosissime repugnantia, non tantum circa personas ecclesiasticas, verum etiam circa ecclesias aliaque loca de jure exempta et res ipsorum attentare et perpetrare audeant, quod sane non tantum in populi hujusmodi ad gremium ecclesiae revertentis, verum etiam in totius christianitatis scandalum gravissimum vergit, justamque Dei Omnipotentis ac regiam vindictam merito provocat. Propterquod Nostram iram I. E. I. (#) avertere, tum scandalum hujusmodi amoliri, et ex eodem natum palabundarum adhuc ovium redeundi obstaculum tollere, insuper zelanti regis Apostolici muneri eatenus nostró, provida circumspectione respondere, ex autoritatisque Nostrae regiae plenitudine per praesentes benigne declarare volumus quatenus graeci ritus S. R. ecclesiae unitorum, tum ecclesiae ipsae tum ecclesiasticae personae tum eorum res in Apostolico hocce regno Nostro eadem prorsus immunitate ecclesiastica gaudere debeant, qua ecclesiae personaeque ecclesiasticae et res fidelium S. Romanae ecclesiae latini ritus ex SS. Canonum praescripto et terrenorum principum consensu, indultis et privilegiis effective perfrui, gaudereque dignoscuntur. Viennae 23-tia Augusti 1692. — Leopoldus. Nos proinde zelanti itidem Regis Apostolici muneri dicti Augustissimi quondam praedecessoris ac genitoris nostri desideratissimi litteras immunitationales omniaque ac singula in eisdem contenta ratas, gratas et acceptas habentes . . . pro parte totius gentis Valachorum, Graecorum ac Ruthenorum in principatu Transylvaniae degentium ratificamus, confirmamusque. Vienae 30 Martii 1708.

Documente de aceeaasi natura din dilele Mariei Teresiei.

Câte rele voru fi mai suferitu romanii pentru religiunea loru dela mórtea lui Iosifu I. intemplata in 17 Aprile 1711 sub urmasiulu seu Carolu VI mortu in 20 Oct. 1740, este datori'a istoriei bisericesci că se ne spuna, dupa-ce scriitorii ei isi voru fi cástigatu isvóra, acte si documente indiecitu mai multe decâtu le avusera până acuma, că-ci in casulu contrariu acea istoria ar remanea totu unilaterală precum a fost ea si până acuma. Colectiunea lui Hurmuzachi le póte fi cunoscuta de 4—5 ani incóce. In colectiunea lui Nilles affi afara de celelalte mai multe, in Vol. I. preste doue sute de acte incependu numai dela 1700 până cătra 1740 adeca până la ocuparea tronului de cătra Maria Teresi'a. Atata inca se scie acuma, că episcopulu Inocentie dela a. 1729 până la 1732 substernuse la imperatulu 8 plansori, su-

(#) I. E. I. = in ejusmodi individua.

plice si proteste, care s'au si trimisu cu rescriptu din 11 Dec. 1732 spre investigatiune, dara fara folosu. Dela 1733 pana la 1740 au mersu alte 16 suplice la imperatulu (Nilles vol. II. p. 512). Acestea sunt forte multe in comparatiune cu cele prea puține pe care le avusera odinora betranii nostri si inca asia, ca sub rigorea censurii vechi nici pe cate le-au avutu n'au cutediatu a le folosii dupa cumu aru fi doritu ei.

Sub episcopulu Inocentie Miculu (Klein) cãtra finea vietiei imperatului Carolu VI poporulu romanescu se aflã din nou turburatu si desbinatu intre sine. Causa erã despre o parte, cã domnii tiei nici dupa patru-dieci de ani nu voiau se scie de privilegiile acordate romanilor de cãtra trei imperati unulu dupa altulu, despre altã romano-catolicii se incercau se incalcece totu mai tare pe clerulu greco-catolicu, si in fine cã reformatii desperandu de a mai putã calvini incai pe o parte de romani, dorindu inse cã celu puținu se slabesca pe catolici sau adeca pe partid'a austriaca din tiãra, isi modificara planulu in acelu intielesu, cã dara se remãie romanii totu cum au fost din vechime credintiosi ai bisericii ortodoxe resaritene si lipsiti de orice drepturi politice. Spre acestu scopu feudalii calvini deschisera cale larga calugarului serbu Visarionu trimisu in ajutoriulu loru de cãtra patriarchulu serbescu dela Carlovitiu. Acum incepura gónele, bataile si jafurile nebunesci ale romanilor intre sine. Atunci imperatés'a nacajita emisse decretulu ce urmédia acilea latinesce, in care mustra greu pe romani, cã dupace mosiu-seu, unchiulu si tata seu le-au acordatu prin diplome atãtea drepturi, privilegii si scutintie, coprinse cãteva si in legile dietali; dupace pe preotii loru 'iau scutitu de dieciuieli, de vami la poduri, de honorarie si taxe pe care le dedeau inainte nemesiloru; dupace au datu ordinu strinsu, cã aristocratii se nu mai póta opri pe pruncii iobagiloru dela cercetarea scólei, — acum o parte de romani s'a pusu pe turburarea pacei, atacandu biserici, case parochiali, gonindu pe preoti, batendu si silindu'i la robote iobagesci.

„Maria Theresia etc. Universis fidelibus nostris honorabilibus vicariis, archidiaconis, et sacerdotibus, nobilibus item et aliis cujuscunque status et conditionis, gentis Valachicae hominibus, haereditarii nostri principatus Transylvaniae partiumque eidem incorporatarum incolis salutem et gratiam Nostram regio-principalem.

Quod palam est omnibus, nec vestram memoriam refugit, quanta amoris, favoris et clementiae argumentatum Sacratissimi quondam imperatores et reges piissimae memoriae avus, patruus et genitor noster, tum concomitanter Nos in dictam gentem Valachicam declaraverimus, beneficiisque non temendis eam cumulaverimus. Testis denique est erga illam gentem materni affectus, quo motae jura, privilegia, indulta et immunitates Valachis diplomate concessa benigne confirmare, in codicem publicorum Transylvaniae articulorum referre, Sacerdotes a decimarum, teloniorum, nauli, honorarii et taxarum aliorumque onerum praestatione immunes declarare, Iobagyionum dein Valachorum filii scholas actu fre-

quentantes, aut deinceps frequentaturi studiorum capaces, ne a dominis terrestribus impediuntur sub gravi poena statuere dignatae sumus, quibus aliisque benignissimis indultis et immunitatibus eidem genti Valachicae concessis in id omnino intendebamus, ut a nobis protecta, quiete et pacifice in illo finitimo principatu nostro viveret ac persisteret, ampliora clementiae Nostrae documenta subinde expertura; verum enim vero longe aliter et maternae voluntati Nostrae prorsus contrario modo remagi experimur; certo siquidem informamur non paucos e plebe Valachica ad sacrilegos ausus Divinisque ac humanis legibus vetitos actus tumultuarie prorupisse, templa, parochiales domos violando, parochos exturbando, eorum personas invadentes indigne tractando, detinendo, verberando, ad census laboresque coloniales praestandos contra resolutionem et jussionem Nostram cogendo. Viennae Austriae 15 Aprilis 1741.

Maria Theresia, m. pr.

Gubernu; dieta si preste totu feudalii n'au voitu se scia nimicu nici de ordinile imperatesei si nici de diplom'a a dou'a leopoldina nu voiau se audia; dara nici episcopulu Inocentie nu voia se incetodie cu suplicele recoursele, si protestele sale la curtea imperiala mai alesu dupace tinuse sinodulu celu mare din Maiu 1739. Certele aprige s'au continuatu pana in a. 1743. Atunci Maria Teresia dete resolutiunea sa memorabila din 9 Septembrie, pe care o aflaramu in colectiunile lui Sincai, acum inse o vedemu publicata si la Nilles V. II. pp. 584—551, dara si acesta fara niciunu folosu pentru natiume, ci spre mai mare turburare, de unde a urmatu si caderea episcopului si mórtea lui in exiliu. In fine cestiunea se stramutã in dieta.

(Urmédia).

Scóla superióra de fetitie din Sibiu.

(Continuare din Nr. 5—6).

La apelulu comitetului „Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu“ de a contribui mijloce banesci intru infintierea si sustinerea scólei superióre de fetitie cu internatu au mai respunsu:

Transportu din Nr. 5—6, 1886: 3746 fl. 43 cr., 200 fl. obligatiuni, 20 fl. libelu de depuneri.

Prin lista nr. 31 (colectoru dl Nicolau Hentiu, notariu in Gurariului): Nicolau Hentiu 10 fl.; Dionisiu Aaronu, pa rochu 5 fl.; Iacobu Hanzu, cassariu com. 1 fl.; Ioanu Manta invetiatoriu 3 fl.; Ioanu Demianu fostu primariu 1 fl.; Ioanu B. Stoiti'a, economu 1 fl.; Ilia Bradu, juratu 1 fl.; Ioanu Rebeaga, proprietariu 2 fl.; Iacobu Arsenie, proprietariu 5 fl.; Ioanu Voicu, proprietariu 1 fl.; Ioanu Tristi, primariu 1 fl.; Ioanu Alemanu, v. notariu 1 fl.; toti din Gurariului. Sum'a listei 32 fl.

Prin lista nr. 82 (colectoru dl Vicentiu Babesiu, ablegatu in Budapesta): Antoniu Mocsonyi de Foen, proprietariu mare 200 fl.; George Mocsonyi de Foen, prop. mare Budapesta 200 fl.; Dr. Alecsandru de Mocsonyi, prop. mare in Budapesta 100 fl.; Dr. Eugeniu de Mocsonyi, prop. mare in Capalnasiu 100 fl.; Vicentiu Babesiu, deputatu dietalu in Budapesta 20 fl.; Sum'a listei 620 fl.

Prin lista nr. 7 (colectoru dl Nicolau Soiu, preotu in Turchesiu): Radu M. Odoru, epitropu 1 fl.; George I. Caciula, economu 50 cr.; Nicolae Bezerea, negutiatoriu 1 fl.;

Ioanu G. Pertache, economu 20 cr.; Nicol. I. Iuganariu, negutiatoriu 50 cr.; Irimie D. Irimie, negutiatoriu 50 cr.; Ioanu Seitanu, negutiatoriu 20 cr.; Irimie P. Costantinu, economu 50 cr.; Vid. Ana I. Gavrilă, negutiatoriu 50 cr.; Ioanu G. Gligorie, negutiatoriu 10 cr.; Ioanu Peteu, dileriu 10 cr.; Ioanu I. Gavrilă, croitoru 10 cr.; Stefanu Argaseala, negutiatoriu 50 cr.; Ioanu C. Purecelu, economu 20 cr.; Ioanu M. Caciula, negutiatoriu 20 cr.; George Stoianu, negutiatoriu 20 cr.; Ioanu Popa, negutiatoriu 50 cr.; Vid. Maria M. Jiga, negutiatoriu 10 cr.; Vid. Susana Al. Odoru, negutiatoriu 6 cr.; Maria 10 cr.; Vid. Paraschiva I. Sulica, economă 50 cr.; Radu Banciu, negutiatoriu 20 cr.; Neteu Gatoffu, negutiatoriu 10 cr.; dela mai multi câte unu cruceriu 34 cr.; Nicolae Soiu, preotu 1 fl.; toti din Turchesiu. Sum'a listei 9 fl.

Prin lista nr. 13 (colectoru dl Alecsiu Verz'a, parochu in Satulung): Alecsiu Verz'a, preotu 1 fl.; Elena Verz'a, preutésa 1 fl.; Ana Petricu, economă 50 cr.; George Seitanu, economu 1 fl.; Voicu Rosculetiu, economu 1 fl.; Maria St. Tocitu 1 fl.; Florea Mamoiu, economu 50 cr.; Romulu Mircea, inventiatoriu 1 fl.; George N. Popa, economu 1 fl.; Ioanu Bodeanu, economu 50 cr.; Dreganu Peteu, economu 50 cr.; Ioanu Gavetu, economu 50 cr.; George G. Popa, economu 50 cr.; Vladu Manole, economu 1 fl.; Dreganu Sasu, economu 1 fl.; Stefanu Nistoru, economu 1 fl.; Nicolae Pana, economu 1 fl.; Ioanu Citiei, cântaretiu 20 cr. toti din Satulungu. Maria G. Stoianu, economă 80 cr.; Julius Jekelius, farmacist 2 fl. toti din Cernatfalu. Sum'a listei 17 fl.

Prin lista nr. 41 (colectoru dl Dionisiu Siulutiu, jude reg. in Turd'a): Grigore Moldovanu, inv. scol. 2 fl.; I. Filipescu, amplotat 1 fl.; Anania Moldovanu, adv. 2 fl.; D. St. Siulutiu, jude reg. 15 fl. Toti din Turd'a. Sum'a list. 20 fl.

Prin lista nr. 6. (Colectoru dl George Urdea, preotu in Cernatu) George Urdea, preotu 1 fl.; Eufrosina Urdea, preutésa, 1 fl.; Vasile Domsia, preotu 1 fl.; Ioanu Zichil inventiatoriu 60 cr.; Bucuru Borosiu, economu 1 fl.; Ana Mateiu Mocanu, economu 80 cr.; Voicu Rosculetiu, economu 80 cr.; Maria Vladu Motioiu, economu 50 cr.; Maria Voicu Motioiu economu 50 cr.; Stanca I. Albaletiu, economu 1 fl.; Thalu Andrasiu, birtasiu 50 cr.; Ioanu Ialea, economu 50 cr.; Neagoe Ginglea, economu 20 cr.; Sipsiu Ianos, notariu 1 fl. toti din Cernatu. Sum'a listei 10 fl. 40 cr.

Prin lista nr. 144. (Colectoru dl Ioanu Petricu protopresbiteru in Brasiovu). Ioanu Petricu, protopresbiteru 5 fl.; Bartolomeiu Baiulescu, parochu 3 fl.; George Persinariu, parochu 2 fl.; toti din Brasiovu. Ioanu Maximilianu, parochu in Stupini 1 fl.; Ioanu Eft. Popoviciu, parochu 1 fl. 20 cr.; Simeonu F. Iancolescu, notariu 1 fl.; Gregoriu D. Paltineanu inventiatoriu 50 cr.; Petru P. Danciu, inventiatoriu 50 cr.; Ioanu Gavrilescu, inventiatoriu 50 cr.; Ioanu Stefanu epitropu 20 cr.; Ioanu Ciollanu jun., economu 30 cr.; Moise Scorneica, epitropu 20 cr.; George Gremade, primariu 20 cr.; Ioane Neguliciu, agricultor 20 cr.; Zacheiu Anghielu, epitropu 20 cr.; toti din Tintari; Ioanu Marinu, parochu in Crisbavu 60 cr.; Ioanu Tulbanu, parochu in Nou 50 cr.; Ioanu Poppu Craiovenu, parochu in Halchiu 1 fl.; Stefanu Popoviciu, inventiatoriu in Halchiu 40 cr.; Toma Barsanu, parochu in Dârste 2 fl.; Colectati dela poporulu din Dârste 1 fl. 5 cr.; Ioanu Olteanu parochu in Dobârleu 50 cr.; Filipu Creitariu, parochu in Bodu 2 fl. 80 cr.; Ioanu Leucescu, parochu 60 cr.; Ioanu Stoica, inventiatoriu 50 cr.; Dumitru George, cantor 20 cr.; George Radu, epitropu 50 cr.; Ioanu Siolca, economu 20 cr. Ioanu Bordénu, economu 20 cr.; George Siolca, economu 10 cr. toti din Rotbav. Sum'a listei 27 fl. 15 cr.

Prin lista nr. 29 (colectoru dnulu Ioanu Drocu protopopu in Mercurea): Ioanu Drocu, protopopu 10 fl.; Moise Branisce, pretoru 3 fl.; Basiliu Grévu subjude reg. 3 fl. toti din Mercurea. Sum'a listei 16 fl.

Afară de lista a mai contribuit domnulu c. r. capitanu Vincentiu Visoina dela reg. de inf. Nr. 50 din Krbljna in Bosnia 5 fl.

Vladu Ferdinand von Müllnern c. r. majoru in pensione in Vilachu 50 fl.

Prin lista nr. 42. (Colectoru dnulu Galactionu Siagau protopresbiteru in Idicelu): Galactionu Siagau, protopresbiteru in Idicelu 10 fl. Suma listei 10 fl.

Prin lista nr. 28 (Colectoru dnulu Avramu Pacurariu, protopresbiteru in M. Iliă). S. Borha, pretoru in M. Iliă 3 fl. Lucretia Borha 2 fl.; Dimitrie Nistoru, preotu in Glodgilesci 1 fl.; Maria Avramu Pacurariu, protopopésa in M. Iliă 2 fl.; Avr. Pacurariu, protopresb. in M. Iliă 3 fl. Sum'a listei 11 fl.

Prin lista nr. 127. (Colectoru dnulu Nicolau Zigre adv. in Oradea mare): Belesiu Ieroteiu, 2 fl.; I. Popu 1 fl.; N. Zigre, advocatu 2 fl. toti din Oradea mare. Suma listei 5 fl.

Prin lista nr. 93. (Colectoru dnulu Aurelu Suci, advocatu in Aradu): Romulu Ciorogariu, profesoru 1 fl.; Lazaru Ionesă, advocatu 2 fl.; Augustinu Hamsea, asesoru consistorialu 2 fl.; Clemente Lupasiu, cassaru 1 fl.; Ioanu Belesiu, advocatu 2 fl.; Teodoru Ceontea, profesoru 50 cr.; Vasile Mangra, profesoru 1 fl.; Aurelu Suci, advocatu 2 fl. 50 cr.; toti din Aradu. Suma listei 12 fl.

Prin lista nr. 81. (Colectoru Dómna Ecaterina P. Fasi e in Vascau): Ana Andru, preutésa in Chiscou 2 fl.; Valeria Popu, din Hollod 2 fl.; Rosa Andru, din Dumbraveni 2 fl.; Sava Andru, notariu in Dumbraveni 4 fl.; A. Gaboff, preot in Rieni 1 fl.; Nicolae Cucu, preotu in P. Zovoeni 1 fl. 50 cr.; Mihuti'a Precupu, jude in P. Zovoeni 50 cr.; Giurcan Vasile, perceptoru in P. Zovoeni 50 cr.; Iosifu Vaiu, notariu in Rieni 4 fl.; Teodoru Oncea, notariu in B. Lazuri 2 fl.; Ecaterina Oncea, in B. Lazuri 1 fl.; Vallerstein Iosef, ospatariu in B. Lazuri 20 cr.; Alesandru Pellesiu, preotu in B. Lazuri 50 cr.; Vese Simeonu, economu in B. Lazuri 20 cr.; Popa Teodoru, economu in B. Lazuri 10 cr.; Oncea Pascu, economu in B. Lazuri 40 cr.; Filipu Todoru economu, in B. Lazuri 50 cr.; Tovianu Mikulaj, economu in B. Lazuri 20 cr.; Iovanu Vasilie, economu in Baleni 50 cr.; Iovanu Ioanu, economu in B. Lazuri 1 fl.; Laza Petru Pavelu, economu in Baleni 1 fl.; Georgiu Popoviciu, preotu in Steinu 1 fl. 50 cr.; Moise Michailovicu, inventiatoriu in Rieni 30 cr.; Vasilie Sala, inventiatoriu in Vascau Baresci 50 cr.; Ecaterina Fasi e, judecesă in Vascau, 3 fl.; Paulu Fasi e, jude reg. in Vascau 5 fl. Sum'a listei 35 fl. 40 cr.

Prin lista nr. 36 (colectoru dl. Dr. Albertu Balintu, medicu in Rosia): Carolu Henzelu, proprietariu 1 fl.; Ioanu Vladu, proprietariu 1 fl.; Ioane Almasean 2 fl.; Georgiu Cosm'a 2 fl.; Alesandru Henzel 1 fl. 11 cr.; Alesandru Ciora, colectoru 2 fl. 9 cr.; Georgiu Bocanits, comerciante 1 fl.; Simeonu Henzel, proprietariu 1 fl.; Dr. Balintu Albertu, med. 3 fl.; toti din Rosia. Sum'a listei 14 fl. 20 cr.

Prin lista nr. 19 (colectoru d-na Lucretia Olariu, in Deva): Ioanu Beltitanu, proprietariu in România 1 fl. 10 cr.; Lucretia C. Olariu in Deva 5 fl. Sum'a listei 6 fl. 10 cr.

Prin lista nr. 54 (colectoru dl. Nicolae Ivanu, preotu in Aiudu): Veturia Ivanu fica de preotu din Aiudu 5 fl.; Capelu Iosifu, (?) not. in Lepadiea rom. 1 fl.; Eugenia Presia, sotie de subpretoru in Benicu 2 fl.; Carolina Betecuiu, notarasitia in Benicu 1 fl.; Maria Francu, primarésa in Benicu 1 fl.; G. S. fost notariu in Benicu 50 cr.; unu amicu glu scólei din Selistei 50 cr.; Ana Radu, preutésa in Mesicreacu 1 fl.; Grigoriu Mezei, oficialu de economie in Cricau 4 fl.; Popa Ioanu, proprietariu in Cricau 30 cr.; Oare cine din Cricau, economu 40 cr.; Salvina Neagoe, fic'a de preotu in Tibru 50 cr.; Sab. Muncusiu, preutésa gr.-or. in Cricau 80 cr.; Maria Metesu n. Popu, not. in Cricau 1 fl. Sum'a listei 19 fl.

Prin lista nr. 12 (colectoru dl Traianu Metianu, protopopu in Zernesti): Traianu Metianu, protopopu 5 fl.; Garoiu Nicolau, advocatu 2 fl.; Stanciu Garoiu, diurnistu 1 fl.; Nicolau Penciu, jude reg. 2 fl.; Ioanu Danu, preotu 2 fl.; Nicol. Cinteă, medicu 1 fl.; Andreiu Seucea, proprietariu 50 cr. toti din Zernesti. Sum'a listei 13 fl. 50 cr.

Prin list'a nr. 20 (colectoru d-na Eufemia Horvath in Deva): Eufemia Horvath din Deva 5 fl. Sum'a listei 5 fl.

Prin list'a nr. 48 (colectoru dl Ioanu Siandru, senatoru in Sighisóra): Charlotte Fetti 1 fl.; Ioanu Siandru, senatoru 1 fl.; Ioanu Munteanu, invetiatoriu 50 cr.; Mateiu Radu, invetiatoriu 20 cr.; Ambrosiu Stoicoviciu, invetiatoriu 30 cr.; Teodoru Mussonu, cancelistu 50 cr.; Gavriila Popu, diurnistu 50 cr.; Georgiu Negru, diurnistu 30 cr.; toti din Sighisóra. Sum'a listei 4 fl. 30 cr.

Prin list'a nr. 130 (colectoru d-na Ecaterina de Puscariu in Budapest'a): Ecaterina de Puscariu in Budapest'a 5 fl. Sum'a listei 5 fl.

Prin list'a nr. 14 (colectoru dl Alesandru Belea, pretoru in Branu): Iacobu Zorca, notariu in Vladeni 1 fl.; Iacobu Zorca, invetiatoriu in Vladeni 1 fl.; Ioanu Ratiu, notariu in Simonu 1 fl.; Nicolae Mohanu, notariu in Tohanu vechiu 1 fl.; George Pandrea, primariu in Tohanu vechiu 50 cr.; Ioanu Stoianu, primariu in Bran 50 cr.; George Manoiu, primariu in Simonu 50 cr.; Ioanu Voiculescu, primariu in Mociulu inferioru 30 cr.; Alesandru Bellea pretore in Branu 1 fl. Sum'a listei 7 fl.

Prin list'a nr. 3 (colectoru dl Petra-Petrescu, in Brasiovu): Elena Stefanu Sotiru, propriet. 10 fl.; Hareti St. Sotiru, propr. 10 fl.; Eugenia Dr. Cioranu, propr. 10 fl.; Florica Cioranu 5 fl.; Dr. Petru Cioranu, medicu 10 fl.; N. Petra-Petrescu 2 fl.; toti din Brasiovu. Sum'a listei 47 fl.

Prin list'a nr. 16 (colectoru dl Iuliu Danu, administratoru protop. in Fagarasiu): Iuliu Danu, administratoru protopopescu in Fagarasiu 3 fl.; Zinca Romanu, proprietara in Fagarasiu 5 fl.; Augustu Cepesiu contabilu in Fagarasiu 2 fl.; N. Chiornitia, proprietariu in Cuculata 5 fl.; Boeru Gyorgy, proprietariu in Cuculata 2 fl.; Aldulea Metianu, revisor com. in Fagarasiu 2 fl.; Alesandru Cepesiu comerciant in Fagarasiu 1 fl.; Ioanu Cepesiu, candidat de advocatu in Fagarasiu 2 fl.; Georgiu Pralea, parochu in Breaza 1 fl.; Ioanu Husiu, invetiatoriu in Breaza 1 fl.; Georgiu Comaniciu, parochu in Veneti'a infer. 1 fl.; Ioanu Stoic'a, invetiatoriu in Veneti'a infer. 1 fl.; Iacobu Oana, invetiatoriu in Parau 1 fl.; Georgiu Stoic'a, v. notariu in Venetia infer. 1 fl.; Georgiu Comaniciu, notariu in Venetia infer. 3 fl.; Georgiu Comsia, invetiatoriu in Comana.sup. 1 fl.; Luca Francu, primariu in Comana sup. 50 cr.; Georgiu St. Pasere, primariu in Veneti'a sup. 50 cr.; Ioanu Popitia, parochu in Comana infer. 1 fl.; Ioanu Capata, invetiatoriu dirig. in Venetia infer. 2 fl. Sum'a listei 36 fl.

Prin list'a nr. 125 (colectoru dl Filaret Musta, protosinghelu in Caransebesiu): Prea Sánti'a S'a Domnulu Ioanu Popasu Episcopulu Diecesei Caransebesiului 20 fl.; Traianu Doda, c. r. generalu in pensie 5 fl.; Iosifu Seracinu c. reg. vice colonelu 5 fl.; Ioanu Bartolomeiu secret. consist. 3 fl.; Stefanu Velovanu, prof. dir. la instit. pedagog. 2 fl.; Dr. Ioanu Paulu, prof. la instit. pedagogicu 2 fl.; Dr. Leo Muresianu, prof. de igiena 2 fl.; Parintele Georgiu Petrescu, prof. de tipicu 1 fl. 50 cr.; Ioanu Pinciu, prof. la inst. teol. 1 fl.; Dr. Iuliu Olariu, prof. la inst. teolog. 1 fl.; Iosifu Balanu, prof. de economie la inst. teolog. 1 fl.; Ioanu Popoviciu controloru dieces. 1 fl.; Traianu Barzu, esactoru dieces. 1 fl.; Ilie Moaca, cancelistu dieces. 50 cr.; Ilie Curescu, locoteninte in pens. 1 fl.; Filaretu Musta, protosinghelu 10 fl.; Georgiu Sierbanu, advocatu 2 fl.; Ioanu Nemoianu, advocatu 2 fl.; toti din Caransebesiu. Sum'a listei 61 fl.

Prin list'a nr. 215 (colectoru dl Dr. Constantinu Moisilu, profesoru in Naseud): Dr. Constantin Moisilu 3 fl.; Leontine Scridonu 2 fl.; Gabrielu Scridonu, profesoru 1 fl.; Gregoru Pletosu, prof. 1 fl.; Leone Pavelia, prof. 1 fl.; Lucretia Moisilu 2 fl.; Alexa Siotcopa 1 fl.; I. Ghetia, prof. 1 fl.; I. Tanco, prof. 1 fl.; Simionu Stoica, medicu 1 fl.; Octaviu Baritiu, prof. 3 fl.; Leonu Piciu, com. cart. fund. regiu 1 fl.;

Basiliu Siuteu, cancelistu 50 cr.; toti din Naseudu. Sum'a listei 18 fl. 50 cr.

Prin list'a nr. 217 (colectoru dl Mihaiu Domide, directoru la scóla triviala in Sangeorgiu): Ioana Tanco, protopésa veduva 10 fl.; Laura Sohorca, preutésa 2 fl.; Elisabeta Marica, preutésa 1 fl.; Ioanu Bobu, otelier 1 fl.; Tavifta Darabanu, propr. 3 fl.; Vasile Chibuleteanu, notaru 1 fl.; Mihaiu Domide, directoru scol. 2 fl.; toti din N. Sangeorgiu. Sum'a listei 20 fl.

Prin list'a nr. 218 (colec. dl Paulu Besia, inv. in Borgo-Prundu): dela Paulu Besia, inv. 1 fl. Sum'a listei 1 fl.

Prin list'a nr. 100 (colectoru dl Dr. Aureliu Maniu, not. publicu in Oraviti'a): Ermina Maniu 10 fl.; Dr. Aureliu Maniu, not. pub. 20 fl.; A. Letiti'a Lep'a, advocatésa 5 fl.; Cata Traila 2 fl.; Gavrilu Militiu, prop. mare 1 fl.; Iosifu Novacu, docente triv 1 fl.; Orecine 1 fl.; Eugenia Munteanu 1 fl.; toti din Oraviti'a. Sum'a listei 41 fl.

Prin list'a nr. 221. (Colectoru dnulu Patriciu Barbu, advocatu in Reghinu): Patriciu Barbu, advocatu in Reghinu 5 fl. Elena Barbu, propr. in Reginu 1 fl.; Basiliu Mera, not. cerc. in Habicu 1 fl.; P. Neagosiu, med. in Deda 1 fl.; Sum'a listei 8 fl.

Prin list'a nr. 222. (Colectoru dnulu Patriciu Barbu, advocatu in Reghinu): Demetriu Lupu, proprietariu 1 fl.; Zacharie Lupu, parochu 1 fl.; Alesandru Ternaveanu, preotu 1 fl.; Leone Lupu, parochu 1 fl. toti din G. Hodacu, Ioanu Petru, capelanu in Ibanesci 1 fl. Sum'a listei 5 fl.

Prin list'a nr. 223. (colectoru dnulu Patriciu Barbu advocatu in Reghinu): Georgiu Popu, not. cercualu 1 fl.; Isidoru Marcu, adjunctu not. 20 cr.; Petru Ciobotariu, preotu 50 cr.; Ecaterina Ciobotariu, preotésa 50 cr.; Sofia Papu, notarésa 1 fl., toti din M. Regen, G. Duma, prim. in E. Sacalu 50 cr.; Iac. Stanilla, preutu in Lueriu 1 fl. Sum'a listei 4 fl. 70 cr.

Prin list'a nr. 224. (Colectora Constanti'a Platonu notarésa in Gyó-Salamas): Constanti'a Platonu, notarésa 1 fl. Georgiu Tieranu, preotu 50 cr.; Nicolau Mandru, colectoru de dare 50 cr.; Ioanu Platonu, subjude comunalu 20 cr.; Alimpiu Trifu, invetiatoriu 30 cr.; Ioan Platonu, alui Michaila proprietariu 20 cr.; Ana Baiesiu, proprietarésa 50 cr.; toti din Gyó-Salamas, Iuliana Campeanu, preotésa 50 cr.; Mihaiu Hurubéu colectoru de dare 20 cr.; Dumitru Musca, subjude com. 40 cr.; Petru Gaftonu, invetiatoriu 20 cr.; Vasiliu Cotfasu, proprietaru 20 cr.; Ioanu Huruba lui Vasile, proprietariu 20 cr.; Dumitru Muresianu I. Vasile proprietariu 10 cr. Nicolau Popu, proprietariu 10 cr.; Vasile Urzica, primariu comunalu 10 cr. toti din Gyó-Varvizu; Iuliana Sbarcea, preotésa 50 cr.; Maria Chetianu protopésa veduva 50 cr.; Letitia Cristea jună, 40 cr.; Simeonu Popescu, teologu abs. 40 cr.; George Popescu, preotu, 50 cr.; Aurelia Popescu, proprietarésa 2 fl.; Corn. Maieru, preotésa 50 cr.; Anita Maieru, propr. 50 cr., toti din Topliti'a romána. Sum'a listei 10 fl. 50 cr.

Prin list'a nr. 225, Ioanu Siandoru, paroch in M. Cuiesti, 5 fl.; Demetriu Olténu, parochu in Morareni 2 fl.; Iosef Fineu, mag. post. Deda 3 fl. Sum'a listei 10 fl.

Prin list'a nr. 226. Petru Botianu, preotu in Dumbrava 20 cr.; Petru Nicolae, preotu in Ghurgiu 15 cr.; Nicolau Berianu, preotu in Tilpisiu mare 10 cr.; Constantinu Popu, preotu in Orsiova 50 cr.; I. Crisanu, preotu in Abafaiu 20 cr. Zacheiu Grauru, preotu in Sidriasiu 20 cr.; Vasile Popu, preotu in Casiva 10 cr.; I. P. Chinezu, preotu in M. Ludosiu 20 cr.; Basiliu Ratiu, prot. in Reghin 2 fl. Sum'a listei 3 fl. 65 cr.

Diletantii románi din Sibiiu contribuii posterioroare 3 fl. Sum'a totală 4969 fl. 83 cr., 200 fl. obligatiuni, 20 fl. libelu de depuneri.

Sibiiu, 15 Martie 1886.

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului románu.